

SD 5222
[L]

EMKA

9.-

JÚLIUS
DETRICH:

MINULOST'

Gregora Tramera

Július Detrich:

Minulosť

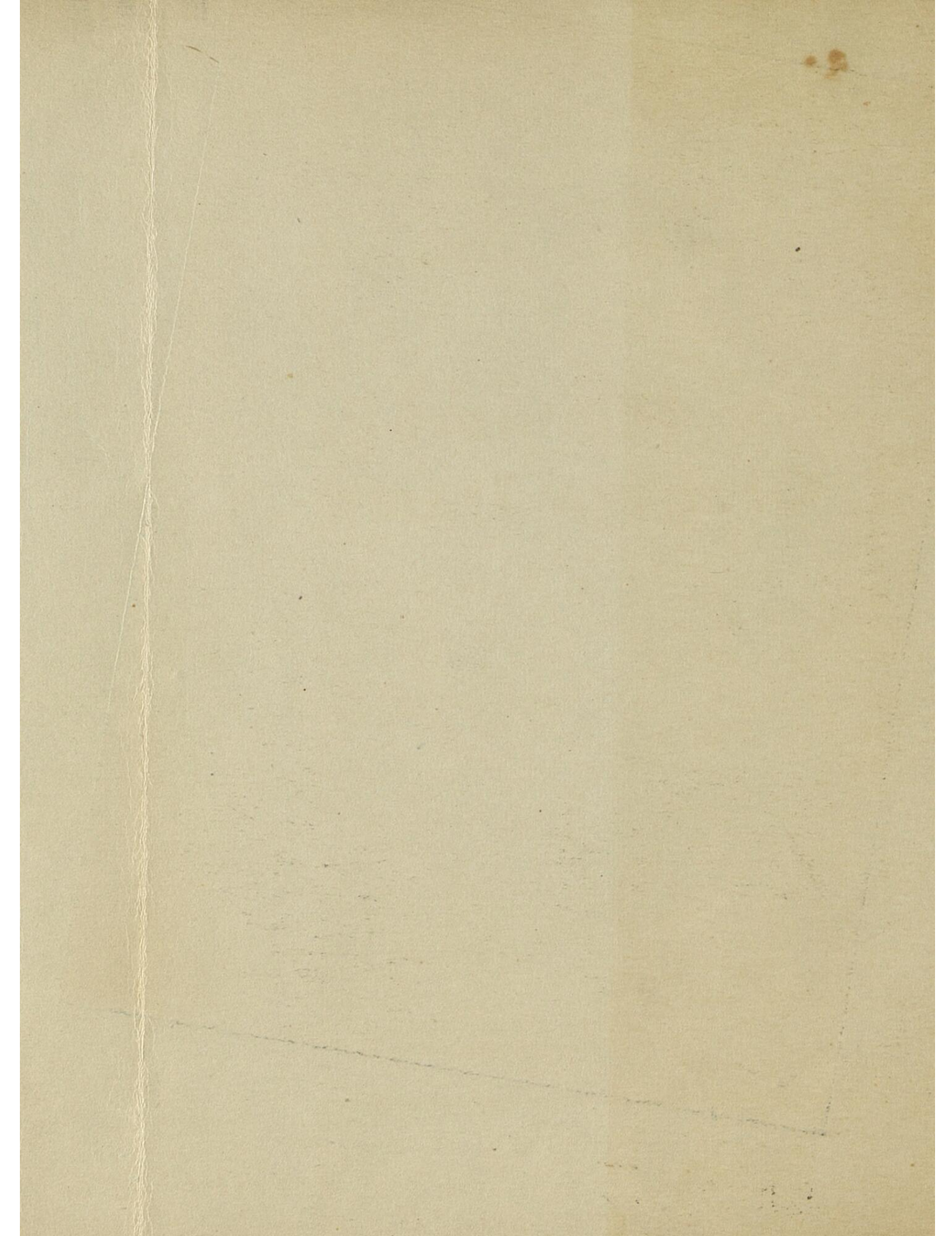
Gregora Tramera

Tramerov cieľ bola Amerika. Ako mnohých našich otcov! Doláre mali veľkú, fascinujúcu moc a naši ľudia mnoho cieľov! Ale hovorí sa: iný kraj, iný svet — iní ľudia...

Tramer je v New Yorku obvinený z pokusu zastrelenia svojho krajana, doktora Zoltana.

Osudy ľudí a ich skutky zrkadlia sa v tomto napínavom románe. — Život uteká, strháva so sebou ľudí, dotýka sa ich nemilosrdne, spája osudy a vracia dlžoby činov, i keď neskoršie!

Minulosť sa mnohokrát vracia i keď v inom rúchu a prostredí, ale s tým samým jadrom, spojeným s prítomnosťou, ako čosi čoho sa nedá zbaviť a striasť. Človek ako by musel stupiť do vopred pripravených kročají, roztrúsených ako hustá sieť... Ktorá kročaj je správna? pýtate sa. Odpoveď by znela: Poctivou prácou ku šťastiu — a nepoctivou za mreže. — To je smysel tohto románu.

836 8329

JÚLIUS DETRICH:

Minulosť
Gregora Tramera

Román.

„KORU'NA”

RUŽOMEROK 1945.

T. 736
11. IX. 1945

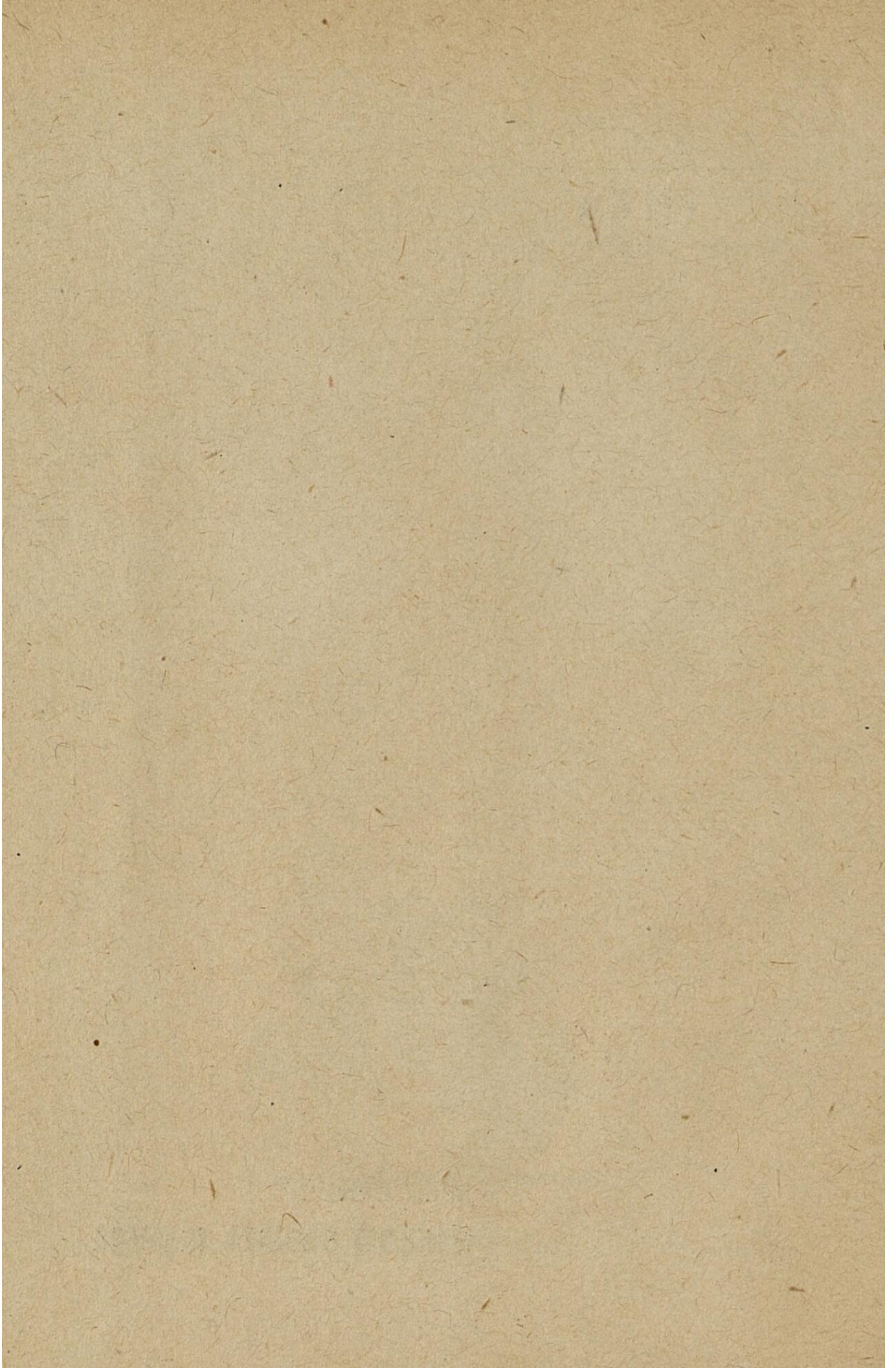

Vytlačila kníhtlačiaren Štecko a Trepáč v Ružomberku.

EMKA

Július Detrich:

MINULOSŤ GREGORA TRAMERA

Minulosť sa vracia

Inšpektor tajnej polície, Pavol Korián sa pozeral s prekvapením na hodinky. Bolo šesť hodín ráno.

Vstal chytro od svojho písacieho stola a uvedomil si, že z Policajného riaditeľstva má práve voľačo vyše polhodiny domov. Obliekol si kabát, shrnul aktá prípadu, ktorým sa práve zaoberal do zásuvky písacieho stola a vyšiel.

Vonku konštatoval, že sa rozvidnieva. Objavovalo sa chmúrne ráno v bratislavských uliciach, chladné a vlhké aké byva začiatkom novembra...

Inšpektor dodatočne usúdil, že i keď sú tu príznaky jesene, nikto si ju neuvedomoval. Ani on sám nie. Bratislavčania boli zvyknutí na príjemné dni i v neskoršom čase. Ale predsa, Korián prišiel na to, že toto ráno je prvé jesenné, v ktorom pri prechádzaní parkom, padalo zožltnuté lístie so stromov na vlhkú zem. I v uliciach

poletovalo lístie, zahnané sem vetrom z parku a zo záhrad.

Park a záhrady v meste zostávaly akýmsi kútom prírody, kde sa najviac odzrkadlievalo ročné obdobie. V meste to bolo zase vidieť vo výkladných skriňách, kde sa objavovali rôzne jarné, letné, jesenné alebo zimné novinky.

V parku padalo lístie do mlák, ktoré ostaly po včerajšom studenom dáždi. Korián ich obchádzal. Všimol si tiež, že trávniky zostávaly holé. Jeseň.

V korune stromu, zväčša už bez lístia, prebudily sa vrany a s krákom odletávaly v neznámu diaľ... Inšpektor sa zamyslel. Do neurčita. Zapodieval sa v duchu prípadom, ktorý s týmto nemá nič spoločného, ale ktorý ho pripútal celú noc k aktom. Mimo toho dotkol sa noci. Minula sa pokojne, pokojnejšie od hociktorej z iných nocí, rušený neznámymi ľuďmi z vidieku i z periferie mesta.

Prechádzajúc popod stromy v parku — chcel si tak skrátiť cestu k svojmu bytu — začul slabý chrapot.

Lístie šuchotilo okolo neho, padalo na jeho plecيا, kľzalo po jeho šatoch k zemi, kde ostalo ležať podľa svojho osudu. Chvíľami upúťavalo lístie jeho pozornosť. Zožlknuté mihalo sa vzduchom, krúžilo, až dopadlo do mláky alebo na studenú holú zem. Sychravosť vzduchu zasa mu pripomínala jeseň. Vtom opäť začul chrapot. Vyčkával. Ticho...

Pohol sa pomaly, dotkýajúc sa v myšlienkach svojho domova. V duševnom zrení videl svoju manželku, pani Marínu, netrpezlivo ho očakávať.

Chrapot sa ozval znovu. Inšpektor Korián zastal s po-

citom človeka, ktorý tuší blízkosť druhého, stlmil dych a pokúšal sa stlmiť i klopot srdca. Počúval...

Z ktorej strany chrapot prichádza?

Už uhádol. Zpod krovia. Dal sa za hlasom. A keď prišiel bližšie, videl tu na zemi spať muža asi tridsaťpäťročného. Mužov oblek bol zastriekaný blatom. Bol starší, ošúchaný. Klobúk bol neznámemu poduškou. Vlasy mu padaly do tvári. Mal ich svetlé. Na pravom spánku čosi sčernalé, zoschlé, pútaló jeho pozornosť.

Korián chytró uhádol. Bola to krv.

— Haló! Vy tu, kto ste? — spýtal sa.

Muž reagoval na jeho zvolanie. Prebral sa a zastretým pohľadom sa pozrel na neho vyjavene a nechápave. Takýto stav vedel Koriána priviesť na myšlienku, že neznámy je nie pri úplnom vedomí. Preto opatrne a ohľaduplne povedal.

— Cítite bolesť?

Pri týchto slovách Korián zistil, že muž sa vedel nejasne rozpamätať na príčinu, pre ktorú sa nachodí v parku. Siahol totiž chytró na miesto, kde sa rana nachádzala. Bola to strelná rana, ako Korián chytró zbadal.

Rozopäl mu kabát a golier košele. Mužskému sa uľahčilo. Oživene sa pozrel na neho.

— No tak! Vstaňte! Pomôžem vám!

Mužský sa za jeho pomoci postavil slabo na nohy.

— Máte nejaké dokumenty pri sebe? — pokračoval inšpektor priateľsky a dodal: — Prečo sa tu nachodíte? Kto vám spôsobil tú ranu na hlave?

Pretože mužský mlčal, pokračoval Korián názornejšie: — Strelil niekto po vás?

— Strelil? — oživil mužský. Chvíľu mlčal, ako by rozmýšľal. Napokon dodal: — Možno. Ale nepamätám sa.

— Odkiaľ ste?

— Prišiel som . . . — zarazil a zapotácal sa. Korián ho zachytil a vzal ho pod pazuchu.

— Podťte ku mne. Bývam neďaleko. No, vmôžte sa! — dodal pozbudivo, keď videl u neho vyčerpanosť.

V súkromnom byte inšpektora Koriána bola už hore jeho manželka, pani Marína a pripravovala raňajky. Na mužovu častejšiu neprítomnosť bola zvyknutá a len v duchu hádala príčinu, ktorá ho v poslednú dobu natoľko zamestnávala. Práve sa chystala vyzrieť von, keď sa otvorily dvere a Korián vstúpil dnu. Pod pazuchou viedol neznámeho mužského, ktorý sotva stál na nohách.

Maríne sa temer zastavilo srdce. Tak sa prestrašila, keď videla obidvoch vstúpiť.

— Marína! Trocha čaju s rumom! To ho preberie! — povedal inšpektor, spúšťajúc opatrne neznámeho na hrubý koberec v predsieni. Dodal na vysvetlenie: — —

— Našiel som ho v parku.

V peci plápolal oheň. Na neznámeho mierne teplo blahodárne zapôsobilo. Teplý čaj s rumom oživil jeho sily.

— Zatelefonujem pre sanitný voz a pre doktora Felcnera. Je tu najbližšie — povedal Korián svojej manželke.

Pani Marína ľahko prikývla a nahla hlavu neznámeho k sebe bližšie, v snahe podať mu čaj. Keď sa tak stalo, náhle sa jej ruka zachvela. Telom jej prešla divoká úzkosť, bázeň a radosť zároveň.

Vytreštila s úžasom oči na neho: Otvoril oči. Tlmene skríkla:

— Pavol! Pavol! . . . Ved' je to môj brat — Gregor!

Gregor reagoval na toto zvolanie.

— Ma-Marína! — zvolal vzrušene.

— Gregor! Bože! Kde sa tu berieš?! —

— Marína! Marína!

Vtedy stál inšpektor Korián nad svojou manželkou, klačiacou pri hrudi svojho brata. Úžas, aký sa inšpektora zmocnil, ťažko opísať.

— Tvoj brat, Marína? — opýtal sa.

— Áno, môj brat, Pavol! Gregor sa volá!

Korián sa dotkol v myšlienkach známosti s Marínou. Vzali sa pred rokom. Maríninho brata nepoznal. A Marína nikdy nevravela o ňom. Ba, pamätá sa na jej výrok, že nemá nikoho na svete mimo jeho... Nevedel si napochytre uvedomiť túto náhodilu súhru udalostí.

— To, že je tvoj brat, Marína? — pýtal sa dôrazne. — Ved' si dodnes nevravela o svojich súrodencoch. Prosím, vysvetli mi to...

Pani Marína pozrela úskostlive a prosebne na svojho muža.

— Prepáč a odpusť! — zaprosila.

Osud, alebo náhoda? — pýtal sa inšpektor Korián sám seba. Pozoroval domnelého neznámeho a jeho každý pohyb pripadal mu pohybom Maríniným. Mlčal.

— Marína! — počul šepotom vravieť raneného. — Nechce sa mi veriť, že si to ty, Marína, moja sestra! Je to sen, lebo skutočnosť? — pýtal sa pochybovačne.

— Je to skutočnosť! Som to ja, Marína! Ušlo mnoho času za tvojej neprítomnosti, Gregor! Desať rokov! Ako ten čas uteká! A ako chytro starneme! Otec bude šťastný, keď ťa uvidí! Škoda, že matka naša sa nedožila tvojho návratu!

— Je mŕtva?

— Už ťesť rokov!

Korián zmätene zvolal:

— Marína! Prosím ťa vysvetli predsa!.. Máš otca? Prečo si mi to zatajila? Vysvetli dôvod, ktorý ťa prinútil zaujať mlčanlivé stanovisko. Vrav! — žiadal ju prudko.

Marína dlhšie mlčala. Po chvíľke povedala ticho:

— Neskôr... Dúfam pochopíš a odpustíš! Túžila som po dni, kedy ti to budem môcť povedať. Volal si už lekára?

— Áno, čoskoro bude tu Dr. Felcner!

Gregor, Marínin brat prudko trhol so sebou.

Prevrátil oči k nemu:

— Doktor Felcner? — spýtal sa. — Prečo ste ho volali! Nechcem vidieť toho človeka!

Sotva to dopovedal pod prívalom vzrušenia a napätia stratil vedomie. Marína porozumela toto bratovo vzrušenie pre osobu doktora Felcnera. Rada by predišla jeho príchod. Pochopila aj príčinu, pre ktorú volal Pavol doktora Felcnera. Bol to totiž najbližší lekár. Už chcela vstať a nerozhodnutá ešte ako a čo robiť, aby zabránila príchodu Felcnerovmu, keď jej zišla myšlienka, že Felcner Gregora sotva po toľkých rokoch pozná. Ale predsa bola tu pochybnosť. Gregor, i keď zmužnel a zosilnel, sa v podstate nezmenil. Ved' ho hneď poznala, len čo otvoril oči. A čo doktor Felcner?

Myšlienky jej letely do minulosti. Dotýkaly sa jej rodiny. A udalostí, spojených s ňou. Aká ťažká a osudná chvíľa sa valí opäť na ňu! Či nie je možné sa jej vyhnúť?

Akýsi polozúfálny pohľad vrhla na svojho muža, v ktorom hľadala záchranu a oporu. Porozumie jej? Či sa neďíva na ňu vyjavene, nedôverive a zmätene? Už mala

príval slov na jazyku, ktorými by svojmu mužovi vysvetlila vrátivšiu sa minulosť, i keď len vyvolanú bratovým príchodom.

Zožltnutá, do popoľava idúca farba Gregorovej tvári naháňala jej hrôzu a úskostlive sa pozerala na dvere, tušiac Felcnerovu dochvilnosť. Očami sledila z kúta do kúta, s brata na muža a zasa naopak. Zoschnutá krv na spánku bratovom zdôrazňovala a vyvolávala dramatické dohady, za akých sa jej brat musel vrátiť domov, do vlasti!

Čo ho tu čaká? Čo?

Desivé slovo, ktoré ako príznak niečoho strašného oživovalo celú hrbolatú cestu príkoria a nepriazne osudu, vyrástlo pred jej očami; žalár!

Žalár ho tu čaká! Áno, žalár!

To slovo zdalo sa jej, vychádzať z tisíc hrdiel v rôznych tónoch, strašných, výsmešných, zgniavených silou výsmechu rodiny Tramerovej!

Do očí tisly sa jej slzy zúfalstva. Minulosť ako by sa rozprestrela pred jej očami s celou prudkou Gregorovou povahou a jeho náhlym jednaným vždy a všade. A potom, ako nejaký výkričník zostalo jej na ume to, čo uvrhlo hanu na všetkých členov rodiny jej otca, Gregora Tramera! Všetci boli poznamenaní. Všetci! Tá udalosť sa vryla, temer vsiakla do krvi každej bytosti, čo nosila toto meno. Zašepkala podlomene:

— Život je ťažší, ako som myslela!

Do pradenia myšlienok vrzly dvere a doktor Felcner vstúpil dnu. Svojho muža videla Marína akoby v podvedomí ísť k nemu, ale nemala sily zadržať ho. Ale predsa, dobre by bolo aspoň oddialiť Gregorovo zatknutie. Na-

padlo jej, že mala dosť času, vysvetliť Pavlovi príčinu, pre ktorú sa Felcner nesmie dozvedieť, že je to jej brat, Gregor, ten . . . Dotkla sa chladnými prstami rozpaleného čela.

Koriánovi zasa ani zďaleka nenapadlo požiadať doktora Felcnera o starostlivejšie ošetrovanie raneného s odôvodnením, že je to brat jeho ženy! Aká ťažko privykateľná myšlienka! Brat jeho ženy, Maríny! — V duchu sa dotýkal Gregorovej rany na hlave, tušiac v tom kľbko záhadných udalostí a príčin, pre ktoré zaznel výstrel kdesi v parku . . . Oddialoval tento dohad, i keď sa silou mocou tlačila otázka príčiny! V podvedomí tušil neujasnenú tragédiu rodiny svojej ženy. Ale prijímal to s pochopením a s vyrovnanosťou. A to, čo sa ho najviac dotklo, to bola Marínina mlčanlivosť o bratovi, o rodičoch. Veď si ju bral s vedomím, že nikoho nemá. A teraz, tu leží jej brat, Gregor . . . O ktorom nič nevedel, netušil jeho existenciu. Aká úžasná, ťažká príčina to musí byť, keď Marína zatajila svojich blízkych, a podľa všetkého drahých:

Doktor Felcner krátko pozdravil. Nevrável. Nespytoval sa. Dal sa do práce s akousi virtuóznosťou človeka, ktorý na pohľad zistí prečo je tu a čo je jeho povinnosťou.

Zohol sa k ranenému, prezrel ranu, vyčistil, obviazal, monotonne hučiac.

— Nič mu nebude, nič! Strelený do hlavy . . . Šťastie, guľka sa ho len dotkla, i keď zanechala dosť značnú ranu . . . Slabosť dá sa vysvetliť stratou krvi.

— Strelený? — zvolala Marína.

— Áno, nič mu nebude. Je len slabý.

Marína sa preriekla:

— Chudák Gregor!

Felcner sa pozastavil.

— Je to váš príbuzný? — a nazrel mužskému lepšie do tvári. Náhle zvolal hlasom kovaným: — Ved' je to, tuším, váš brat! Ten, čo zastrelil doktora Zoltána!

Marína vykrikla:

— Vy ho poznáte? I mňa?

— Celú rodinu poznám! — povedal.

Korián smrteľne zbledol. To, čo počul, bola ako rana do tvári. Stratil sebaovládanie a zvolal:

— Čo je na tom pravdy? Vravte!

Doktor Felcner sa ospravedlňoval:

— Prepáčte, myslel som, že o tom viete. Mrzí ma to, že som tak povedal. Doktor Zoltán bol môj dobrý známy, keď nechcem práve užiť slova, môj dobrý priateľ!

— Ale čo urobil? Aká je tu súvislosť s bratom mojej ženy a doktorom Zoltánom?

Doktor Felcner sa omlúvil:

— Prepáčte, mne je trápne o tom vravieť. O tom nech vám povie vaša manželka.

— Marína!... — vyzval Korián svoju ženu.

Marína sa potočila. Svesila hlavu do dlaní, lkajúc dlhšie mlčala, až s plačom, ťažko povedala:

— Nikdy som nepomyslela, že ma minulosť vytrhne z pokoja a zo šťastia, ktoré som našla pod tvojou strechou. Desať rokov je tomu čo sa to stalo. Mne bolo vtedy pätnásť.

Doktor Felcner vykĺzol z bytu.

— A čo sa stalo? Je to možné, aby brat mojej ženy zastrelil niekoho? — opýtal sa hlasom podlomeným, polozúfalo. Spustil sa do stoličky a pretrel si spánky.

Marína zašepkala:

— Maj ohľad. Za nič nemôžem!

Gregor sa prebral z bezvedomia.

— Marína! — zašepkal.

Šla chytro k nemu. Starosť sa jej zrkadlila v tvári. Nevedela, ako sa zachová doktor Felcner, o ktorom vedela, že je človek istivej povahy. Oznámi ho. A ako sa zachová Pavol?

Gregor povedal:

— Marína! Viem, že ma zatknú. Ale koniec musí prísť! Neni možno toto súženie ďalej predlžovať. Ale ak je spravodlivosť na svete, nemôžem byť odsúdený za čin, ktorý som nespáchal. Nehnevaj sa preto na mňa, že som sa vrátil a rozvrátil váš pokoj. Tak som túžil vidieť vás. A clivo mi bolo po vlasti... Desať rokov! Keď si spomeniem koľko príkoria a utrpenia som prežil! Ale Marína, to všetko je nič oproti tomu, čo ste prežívali vy tu doma. Zdalo sa mi, že som počul hlas doktora Felcnera. Je to pravda Marína?

— Je, Gregor! — prikývla so slzami v očiach.

— Ale buď pokojný, nenamáhaj sa. Nerozčuľuj sa. Vezmi, ako sa veci vyvinú! Veď život je už taký... Nevyčítaj si, že si sa vrátil. Dobre si urobil. Nemal si utekať. Tým si iba potvrdil údaj o dohode. Prečo si nedal o sebe znať? Nie je možné, aby človek nedal o sebe znať celých desať rokov. Tak často sme Ťa s otcom spomínali. Mysleli sme, že nežiješ! Otec pochopí!

— A priatelia?

— Priatelia? Kto je mojím priateľom, Marína? Či môže mať človek obvinený z vraždy aj priateľov? Či sa neodtiahne každý od neho? Veď isto ma každý odsúdil prv, ako zvedel pravdu.

— Nechcem sa vracaf do minulosti s takou zovrubnosťou, Gregor . . . Ale ty vieš veľmi dobre, koho som pod tými slovami myslela. Mala som na ume tvojho dobrého kamaráta, Hermana a jeho sestru Róbertu!

Oživol.

— Hermana a Róbertu spomínaš, Marína! Veď tie slová pripomínajú mladosť! — dodal veselšie — Herman nemávol rukou po mne? A Róberta sa vari nevydala? Veď ja by jej to nemohol zazlievať. Nevravím pravdu, Marína?

V očiach mal slzy.

— Neubližuj im.

— Nechcem ani.

— Herman Ťa často spomína. Neverí, že si to ty urobil. A Róberta ostala len Róbertou. Nevydala sa. Verí, že sa vrátiš. Čaká Ťa!

Zdvihol sa namáhavo. Dlho sa díval do Maríninej tvári. Potom sa pomaly spustil a ostal ležať. Zašepkal:

— Obidvom ďakujem! Povedz im to.

Inšpektor Korián počúval túto výmenu slov temer bez dychu. Poznal Hermana a poznal aj Róbertu. Často navštevovali jeho manželku, ale ani slovo nepadlo o Gregorovi a o tom všetkom. Začínal tušiť i keď len v podvedomí, akúsi záľudnosť, čo ležala zakrytá clonou domnelej pravdy. Nechcel predbiehať udalosti. Priblížil sa k svojej žene a jej bratovi. Nadhodil otázku:

— A kde ste boli za ten čas?

Gregor obrátil k nemu pohľad.

— Ja, kde som bol? V cudzine. — povedal krátko a dodal: — Otázka znela temer nepriateľsky.

— Som Marínin muž! Dôveruj mi, daj ruku na znak nášho priateľstva a rozpovedz mi čo máš na svedomí!

— Ruku ti môžem dať. Ale vyspovedať sa ti nemôžem. Nemám z čoho! Som nevinný!

Marína podotkla:

— Gregor, dôveruj Pavlovi. A ty, Pavol jemu!

Maj, prosím ťa pre tento náš rodinný osud pochopenie. A ospravedlní moju doterajšiu, temer hrobovú mlčanlivosť. Nechcela som vnášať minulosť do prítomnosti. Ale keď sa vrátila, nemôžem sa jej vyhnúť.

Korián vzal ruku svojej manželky do svojej o mlčky naznačil pochopenie odohravšieho sa dramatu a jeho následkov.

Obrátil sa ku Gregorovi.

Povedal: — Nechcem preceňovať svoju schopnosť a svoj vplyv! I keď som úradníkom a členom tajnej polície, do ktorých rúk sa dnes, lebo zajtrá dostaneš, Gregor! Možno mojím príspevom, možno príspevom niekoho iného, ale jednako sa nevyhneš tomu všetkému, čomu si sa chcel vyhnúť útekou do cudziny, z ktorej sa teraz vraciaš za podivuhodných okolností!

— Ja viem — povedal Gregor. — Ale rátam, že je to všetko premlčané. Je od tých čias už desať rokov.

Korián ho pochopil. I keď to povedal neúplne a náznakove. Preto poponáhľal sa ho vyviesť z tohto omylu.:

— Nie je tomu tak! To, čo sa stalo, uvalilo na teba automaticky podozrenie, lepšie rečeno, tvojím útekou

potvrdilo priamu účasť na veci. Teda nerob si ilúzie! Ak si nevinný, nemáš sa čoho báť. Teda?

— Som nevinný!

Vtom sa otvorily dvere a dnu vstúpili dvaja policajní úradníci. Za nimi stál doktor Felcner. Keď vstúpili dnu, doktor Felcner povedal:

— Nemôžem si pomôcť. Ale musel som to hlásiť — a ukázal na Gregora Tramera. — To je Tramer mladší, ktorý zastrelil doktora Zoltána! Musíte ho zatknúť.

To, čo sa potom stalo, bol automatický sbeh udalostí. Marína ustrnula hrôzou a úžasom nad Felcnerovou lstivosťou a udavačstvom. Korián ustúpil pár krokov, cítiac na sebe Gregorov zúfalý pohľad.

Chytro povedal:

— Buď pokojný! Navštívím ťa vo väzeňskej nemocnici.

Potom prehovoril niekoľko slov s úradníkmi, s ktorými sa poznal a vysvetlil, kde Gregora našiel.

Marína klesla podlomene na stoličku a dala sa do usedavého plaču. Za krátko sa však premohla a ostala sa dívať do prázdna. Vtedy sa vrátil jej muž z vonku.

— Už ho odviedli. — povedal, keď vstúpil.

Marína povedala:

— Lstivý človek, ten doktor Felcner!

— Musel to hlásiť.

— I keď vedel, že si inšpektorom tajnej polície? I vtedy musel hlásiť? Veď sa nemohol nazdávať, že poskytneš útek Gregorovi, a že sa sám vženieš do podozrenia.

— Doktor Felcner to musel hlásiť. Že to urobil akýmsi prenáhleným spôsobom, na veci nič nemení. Konečne, to je vedľajšie.

— Neni to vedľajšie. V tom jeho obvineí a udavačstve vidím malomocný hnev a nenávisť všetkého, čo nesie meno môjho otca!

— Marína, vzrušila si sa. Uspokoj sa.

— I keď som vzrušená, predsa môžem dosť pokojne povedať, že doktor Felcner odhalil svoju lstivosť a malomocný hnev voči našej rodine. Celá tá vec vtedy otriasla nami a lepila sa na nás ako dajaký plaz; to všetko ako by bolo kliatbou.

— Vy, ženy, vidíte v každom nešťastí a v každej udalosti ktorá je aspoň trocha pomotaná, kliatbu, čary, alebo neviem už čo! Všetko má svoje prirodzené následky. A treba ísť až na koreň veci! Ako člen tajnej polície, vidím tu prípad, ktorý celým svojím dejom, aký doteraz poznám, volá po objasnení. Tu musíme ísť na koreň, Marína! Prečo si mlčala o tom všetkom?

Marína užasla:

— To má byť koreňom zla?

— Áno!

— Áno? Teda moja mlčanlivosť?

— Nechápeš ma dostatočne. Príčina, ktorá ťa prinútila mlčať predo mnou, ako pred svojím mužom, musí mať hlbšie korene!

Marína pristúpila k svojmu mužovi bližšie:

— Pavol! Podozrievaš ma z nečistej hry? Povedz mi to otvorene: Áno, alebo nie! Nechcem sa robiť lepšou, ako som, ale prosím ťa úpenlivo, ovládaj sa a nevhod' mi do očí túto lož ako čosi, čo sa nedá omluviť ani mojou duševnou precítlivosťou! Vži sa, prosím ťa, do pomerov, v ktorých som vyrástla. Keď sa to stalo, mala som volačo viac ako pätnásť rokov... Žila som v takom

strachu! Kedy-tedy videla som žandárske rovnošaty v otcovom dome, úradný tón a vyšetovanie... A najmä, keď som v hĺbke svojho vnútra bola presvedčená o úplnej nevinnosti svojho brata.

— Marína! Nepozeraj na mňa ako na vyšetrujúceho sudcu! Nechcem si hrať na sudcu! Chcem ostať ďalej tvojím mužom, tvojím kamarátom a dobrým poradcom! Život nás dal dovedna práve vo chvíli, keď som nedúfal nájsť takého kamaráta, ako si ty! Pozri, Marína: Musí to byť už osud. Keď som práve ja musel Gregora nájsť. A že práve k nám musely prísť tieto udalosti! Ved' tak pokojne sa nám žilo. Či si nebola spokojná?

— To je skoro nemiestna otázka! Dobre vieš, že bola som spokojná. Udalosti sa nás teraz budú všestranne dotýkať. Bude v tom zamiešaný nielen Gregor, otec, ja, ale i ty, Herman, i Róberta. Bojím sa povedať, že bude šťastná, keď sa dozvie, že sa vrátil. I keď lpie na ňom podozrenie z vraždy, neverí, že to on spáchal. Mnohokrát človek preceňuje slovo šťastie, alebo práve nedoceňuje!

— Marína! Chcel by som konečne vedieť, čo sa stalo medzi tvojím bratom a doktorom Zoltánom. Ako došlo k tej príhode.

— Vieš niečo?

— Neviem nič. Služobne som bol vtedy mimo mesta. Ba vlastne, ani táto vec nespadala do môjho povolania. Neviem nič. Len náznakove tuším... Vrav, prosím ťa, otvorene. A nič nezamlčuj. Medzi nami musí byť úplná dôvera a otvorenosť.

Marína mlčala dlhú chvíľu. Potom rozhodnute povedala prosebným tónom:

— Nežiadaj to odo mňa, Pavol. Nehnevaj sa, ale ja

ti nemôžem o tejto veci tak pokojne vraviť, ako by to bolo treba. Choď a navštív Gregorovho kamaráta, Hermana, s ktorým sa dobre poznáš a povedz mu, že Ťa k nemu posielam v tejto veci. On hneď pochopí a povie ti o všetkom. Je Gregorovým oddaným kamarátom a dobrým človekom, ktorému je pravda milšia, ako všetko ostatné. A ide tu i o jeho sestru, Róbertu...

Inšpektor Korián sa zdvihol. Rozhodnutý k odchodu, povedal:

— Pôjdem, Marína! Ale ešte niečo, čo chcem počuť z tvojich úst: Žijú tvoji rodičia?

— Otec žije. Je to taký dobrý človek. A práve preto je taký nešťastný. Nehodno byť dobrým, Pavol! I on pomáhal, komu mohol: kamarátsky radil a výsledok toho?! Dnes... Veď ti to Herman povie! Nemôžem súvisle hovoriť, úzkosť mi sviera srdce a slzy sa mi tlačia do očí. Musím sa premôcť a upokojiť. Choď a pozdrav Hermana a Róbertu!

Minulosť dvoch ...

Herman Domar mal niečo viac ako tridsať rokov. Bol strednej, chudej postavy, mierneho, temer dobráckeho pohľadu. Bola v ňom stelesnená mužnosť. A stelesnený charakter človeka, ktorému vravia ľudia krátko a dobre: čestný človek.

Bol konštruktérom a chýbaly mu posledné skúšky tak, ako Gregorovi a bol by dosiahol titul strojného inžiniera. Ale keď sa tie veci staly, čo pohly Gregora opustiť vlasť ďaleko do zámoria, povedal si Herman, že bez Gregora nedosiahne titul inžiniera. Stanovisko skoro nepochopiteľné. Ale pre Hermana bolo to stanovisko kamaráta. Osud ich posadil do prvej lavice hneď od počiatku. A spolu to ťahali všade. Bola to nerozlučná dvojica, chlapcov, mužov, dobre si rozumejúcich. Gregor prudkej povahy, Herman miernej, pokojnej. Bol to akýsi doplnok, čo ich sviazal k nerozlučnému kamarátstvu.

Prehrešiť sa proti tomuto, znamenalo by roztrhať priateľstvo, nečakať jeden na druhého, to by bola zrada na priateľstve.

Potom tu bola aj Róberta. Typ ženy, ktorá nebudí pozornosť svojou krásou, ktorá sa pominie a mnohokrát zabudne. Ale bolo v nej čosi hlbšieho, podmaňujúceho, bola plná milého a teplého kúzla: bola milučká, a prosto- reká, keď bolo treba aj mlčanlivá, keď to situácia vyžadovala. Mierne sa usmievala nad Gregorovou prudkosťou, dobývačnosťou a žasla nad Hermanovou spokojnosťou.

— Gregor, Marínin brat sa vrátil! — započula vravieť zo susednej izby, pracovne to svojho brata. Videla tam vojst' inšpektora Pavla Koriána. Na túto zprávu sa zdvihla v knižnici so stoličky a nazrela po krátkom zakľopaní do Hermanovej pracovne.

Hermana, toho nič neprekvapilo. Spokojne si fajčil malú fajočku, ktorú ani pri tejto zpráve nevyňal z úst.

Róberta objaviac sa medzi dvermi, len tak napolo vstúpila dnu, odokryjúc pravou rukou hrubú bordovú záclonu zo súkna, ktorá visela nad dvermi. V Hermanovej pracovni stál stôl, okolo neho tri ťažké masívne klubovky. Ďalej pri širokom obloku kresliaci stôl. Miestnosť bola prostredná. Pri prvom stole, v klubovkách sedeli Herman s Koriánom. Keď vstúpila, Korián sa zdvihol.

— Víťajte u nás! — povedala Róberta — A nehnevajte sa, že vyrušujem. Počula som takú zaujímavú zprávu: vraj sa Gregor vrátil. Vy teda už viete o všetkom.

— Áno, viem.

— Keď dovolíte, posadím sa k vám. Ubezpečujem vás, budem počúvať a nebudem nič hovoriť; ako by ma tu nebolo. Dovolíte?

— Prosím, — ukázal inšpektor na prázdnu klubovku.

Sadla si a myšlienkami zaletela na veľkostatok Tramerov pri Bojniciach, na túlky po ňom, kde trávievala prázdniny na pozvanie Maríny a kde sa soznámila aj s Gregorom. Potom prešly jej myslou spomienky na Bratislavu, kde Gregor prišiel na techniku; spomínala na Železnú studienku, na petržalský park a na rôzne miesta a zákutia, ktoré vyžarovali kúzlo dvoch; spomienky, rojčivé myšlienky, plánovanie do budúcnosti... Sny. A život: Opak toho.

Zo snov ostaly len kúsky, kde tu vyplnily sa zdrapy o živote, ktorý sa nezastavil ani pri Gregorovom úteku, ale šiel ďalej, spokojne, akoby chcel prekonať sám seba...

Róberta zdvihla hlavu. Hovoril Herman. Ako obyčajne, pomaly, premyslene: — Predovšetkým, Pavol, musíš pochopiť Marínu! Je citovo založená. A obávala sa, keď sa ti zmieni o tom všetkom, že ju zavrhnesh. Preto mlčala. I proti mojej rade. Ale toto je v prítomnej chvíli vedľajšie.

— Chápem! — povedal Korián zamyslene. — I keď netreba ani podotýkať, že nekonala správne. Ale chápeš a omlúvam. Ale vrav ďalej, príčinu, sbeh udalostí! . . . Všetko, čo sa viaže do toho prípadu, aby som ho videl v celku. Buď taký láskavý! — ponúkol ho.

Herman súhlasne prikývol.

— Vidím, že ťa Marína ku mne poslala, aby som ti povedal všetko. Nuž, Pavol, nemysli si, že tento prípad

sa týka len jej brata, Gregora! To nie je minulosť Gregora mladšieho. Ale to sú minulosti obidvoch: otca i syna!

Pokračoval:

— Gregor Tramer starší, ako iní naši ľudia širšieho rozhľadu, aj on opustil vlasť na roky. Cieľ vtedy bol žiarivý pre každého rovnako. Žiaril pod menom: Amerika! Vtedy bola Amerika hviezdou na nebi pre všetkých, ktorí sa cítili letieť svojimi krídlami a stáť na vlastných nohách i v cudzej zemi. Dnes je iný čas, iný svet. New York, Philadelphia, Pitsburg, Boston, Chicago, San Francisko... To sú mená miest, kde blúdili kedysi naši otcovia. Môj otec tam bol tiež. A Gregorov takisto! Spolu s nimi boli: doktor Zoltán a doktor Felcner! Lenže v ich blúdení svetom bol podstatný rozdiel: Tramer starší a môj otec šli do Ameriky za chlebom. Kdežto doktor Felcner a doktor Zoltán šli na štúdijné cesty. Tak oni nazvali svoju cestu Amerikou. A celkom správne. Ale k veci, ktorá sa odohrala pred desiatimi rokmi: Na veľkostatku Gregora Tramera, ktorý svojou americkou cestou vybudoval z dedinského roľníckeho majetku rozsiahly majer, ktorý okolitý ľud volal krátko a výstižne: Tramerov statok, bolo po žatve i po mlatbe...

Okolo Tramerovho majetku sa rozpriestieral majetok doktora Zoltána a Kolmana Felcnera. Inšpektor Korián sa pozastavil nad menom Kolmana Felcnera. Pýtal sa:

— Kolmana Felcnera?

— To je brat doktora Felcnera. — vysvetlil Herman a pokračoval: — Starý Tramer sa vrátil jedného večera zo svojej obvyklej obchôdzky po svojom majetku so správou, že vraj doktor Zoltán bol na svojom majetku

zastrelený. A zastreli ho jeho syn, Gregor Tramer mladší!

Vec sa stala nasledovne: Hrali v karty. Hry sa zúčastnili títo páni: Doktor Zoltán, Kolman Felcner a Gregor Tramer, Marínin brat. Povadili sa. Podotýkam, že Gregor, ako ho poznám, hral v karty zo zábavy, kdežto doktor Zoltán z túžby vyhrať! Dost na tom, že doktor Zoltán bol strelený do hlavy a za niekoľko minút skončil. Zbraň bola najdená u Gregora. Bola to automatická pištoľ, ktorú si ešte starý Tramer priniesol z Ameriky na pamiatku. A ráža sa shodovala s rážou tejto pištole.

Toto je hrubý náčrt udalosti. Tej udalosti, ktorá sa temer na vlas podobá udalosti, čo sa týka Tramera staršieho, ktorý pre pokus zastrelenia doktora Zoltána odsedel si v Amerike päťročný žalár!

Korián užasol:

— Marínin otec?

— Áno! Práve, že táto shodná udalosť je podkladom pre premýšľanie: Starý Tramer sa pokúsil zastreliť doktora Zoltána počas jeho pobytu v Amerike a keď sa vrátil, tú istú snahu ako by bol mal aj jeho syn.

— Ako sa stal ten prípad v Amerike?

— Môj otec mi o tom vravel. Škoda, že nežije. Vedel by ti o tom zovrubnejšie povedať. Ale i to ti bude stačiť: Všetci štyria, Tramer, môj otec, doktor Zoltán a doktor Felcner schádzali sa vo vinnej pivnici istého Ywonca, Ira, ktorý mal dobré vína! Pivnica susedila s prázdnu miestnosťou, kde bol sklad piva, ale vtedy bola prázdna. Tam hrával doktor Zoltán so svojimi americkými druhmi karty. Hrali hazardné hry! Podľa údajov, potvrdených Tramerom i mojím otcom, doktor Zoltán hral občas fa-

lošne. Najmä, keď bolo treba dopomôcť si k výhre. Asi preto niekto naň dva razy vystrelil. Prvý raz sa výstrel minul cieľa. Kdežto druhý raz bol doktor Zoltán strelený do chrbta. Podozrenie padlo na Tramera staršieho, lebo šiel za ním a mal u seba zbraň, z ktorej tak isto, ako v prípade Tramera mladšieho, shodná ráž chýbala! Tramer bol zatknutý. Po odpykaní trestu, päťročného žalára vrátil sa domov do vlasti. Pred tým bol podľa rozprávania môjho otca, človek veselý, plný boдрého humoru, rozšafný a dobrý. Keď sa vrátil, bol mlčanlivý, vyhýbavý a zamyslený. Žalár ho zmenil na nepoznanie.

Ako si to vysvetľuje? Priznáva sa?

— Nevraví o tom. Len niekedy ho tak počuli vraviť si: Ako je to možné? Kto to mohol vystreliť? Kto to uvalil na mňa? Inak tvrdí, že s doktorom Zoltánom nemal nič spoločného. Nikdy sa nepohádali. Boli síce známami už z vlasti, veď boli temer susedia, ale inak navzájom dobre vychádzali. Ale osobne Zoltán Tramerovi nebol sympatický. Prečo? To uvádza jeho kartárstvo ako príčinu.

— To je zaujímavé! — konštatoval nahlas inšpektor Korián a pokračoval: — Nechcem byť prenáhlený, ale usudzujem v tom premyslený, dômyselný plán na zníženie doktora Zoltána. Aký to bol človek?

— Pamätám sa na rozprávanie svojho otca. Spomínal doktora Zoltána ako právnika hrubej bezohľadnej a surovej povahy. Nebol veľmi obľúbený. Mal povest' vydierača.

Korián sa zamyslel.

Po chvíli poznamenal:

— Narábam tu predbežne s istým komplexom zhruba

načrtnutých udalostí, ale usudzujem celkom otvorene a jasne, že Marínin otec sa dostal do ťažkého obvinenia a že päťročný žalár, ktorý si odsedel, odpykal si nevinne. Konečne, keď usudzujem a hľadám príčinu pre ktorú by mohol Marínin otec streliť po doktorovi Zoltánovi, pričádzam k uzáveru, že jej niet!

— Korián sa odmlčal. Aj Herman ostal chvíľu bez slova dívať sa do neurčita. Potom Korián poznamenal nechápave:

Prečo sa však nebránil? Z vlasti s pomocou konzulátu, mohol žiadať obnovenie procesu a dožadovať sa pravdy. Žiadať satisfakciu!

Herman povedal:

— Mnohokrát prišlo mi to tiež na um.

Róberta, ktorá doteraz len počúvala, poznamenala jasnejšie:

— To nepoznáte pána Tramera. V dobrote i vinníkom odpúšťa! I keď sám trpel a s ním celá rodina.

Herman podotkol:

— V reči sa často zmieni, že Amerika mu odobrala pol života.

— A ako sa vrátili z Ameriky? Spoločne všetci naraz?

— Nie. Môj otec prišiel s doktorom Felcnerom. Tri roky po udalosti, ktorá vsotila Tramera do väzenia. Potom sa vrátil doktor Zoltán. Zaujímavé je, že hneď po príchode doktora Zoltána, brat doktora Felcnera, Kolman Felcner, ktorého majetok susedí s Tramerovým, chcel tento majetok odkúpiť. Ale Tramerova manželka ho nechcela predať do mužovho príchodu. Vtedy mal ešte sedieť poldruha roka...

— A Kolman Felcner bol tiež v Amerike?

— To neviem. Ale myslím nie.

— To je zaujímavé! Keď uvažujem: máme tu dva pokusy vraždy na doktorovi Zoltánovi prišité za golier Maríninmu otcovi. Tretí pokus, ktorý dajme tomu bol úspešný, prišli zasa Tramerovi mladšiemu za golier... To je akási makateľná shoda! Akási plánovanosť na odstránenie doktora Zoltána. Spory s Tramerovou rodinou nemal?

— Nie, nemal.

— Mal majetok blízko Tramerovho?

— Áno, ale od Tramerovho domu bol jeho dom hodný kus vzdialený. Tramerovho statku sa dotýkaly len pastviny a les.

— Tramer mal taký veľký majetok?

— Neskôr áno. Mal úmysel kúpiť aj Zoltánov a Felcnerov statok. V Amerike získal značné bohatstvo. Na svojom starom majetku podnikal pred odchodom do Ameriky vrtby... Už vtedy tam tušil naftu!

— Naftu? A teraz?

— Teraz? — pokrčil Herman plecami a usmial sa trapne. Poznamenal: — To nevieš? Majetok Tramerov a Zoltánov je v rukách Kolmana Felcnera. Sú to známe naftové polia. Felcnerove naftové pramene sú známe aj za hranicami.

— Tááák? — začudoval sa inšpektor Korián. — A za akých okolnosti kúpil Kolman Felcner tieto oba majetky?

— Doktor Zoltán mal syna, Eduarda, ktorý študoval v meste. Mimo neho nemal nikoho. Predal otcov majetok hneď po jeho smrti. Ale aj on nasledoval otca. Zahynul pri automobilovom nešťastí. A čo sa Tramerovho statku

týka, to neviem za akých okolností sa dostal do Felcnerových rúk. Marína sa mi raz zmienila, že tuší v tom akúsi záludnosť. Ale nemôže otca prinútiť, aby jej to vysvetlil. Mlčí. Zdá sa, že medzi Kolmanom Felcnerom a Tramerom jestvuje isté hlbšie tajomstvo.

— To je možné! — Povedal Korián chytro, usudzujúc logicky. Pokračoval: — Tvoj otec býval s Maríniným otcom?

— V Amerike býval Marínin otec s doktorom Felcnerom. Môj otec býval sám. A doktor Zoltán býval s istým Američanom. Volal sa Georg Alexander.

— A čo vraví na to všetko Marínin otec?

— Keď bol Gregor obvinený z vraždy, spýtal sa ho, prečo to urobil. A Gregor na to svojím obvyklým prudkým zvolaním odpovedal: Ja, otec? Ja, že som to urobil? I vy veríte? Prečo? Veď ja neverím, že ste boli vinný, keď vás v Amerike odsúdili.

— Čo na to povedal jeho otec?

— Len toľko: Odpusť, Gregor! Ale vraj na doktora Zoltána som ja dva razy vystrelil a vraj čo otec nemohol, syn to dokončil: zastrelil doktora Zoltána! Sme poznamenaná rodina. Otec sedel, i syn bude sedieť! A možno ťa aj obesia!

Gregor na to zvolal: Keď som to nespravil, tak prečo by ma mali obesiť?

Herman pokračoval:

— Potom prišiel Kolman Felcner k ním a radil Gregorovi, aby ušiel. Starý Tramer bol proti tomu, ale konečne, nech vraj ujde, ale kde? Felcner navrhol: Do Ameriky! A pomohol mu újsť za hranice. Obstaral mu pas a tuším aj nejaké peniaze na cestu mu dal. Vtedy

videl starý Tramer posledný raz svojho syna. Pred tro-
ma rokmi totiž oslepol.

Korián zvolal úžasom:

— Marínin otec je slepý?

— Áno.

— Úbohá Marína, čo vytrpela! — zašeptal Korián
dojate. — Poď, prosím ťa so mnou k jej otcovi. Musím
sa s ním rozprávať. Budem žiadať, aby mi bol pridelený
tento prípad. Musím mať jasno stoj čo stoj! Kto je vinný,
patrí do väzenia a kto je bez viny, patrí ho očistiť a
vrátiť mu čistý štít mena!

Gregor Tramer

V zákutí záhrady stál neveľký dom. Skladal sa z dvoch izieb s príslušenstvom a nebol ani dostatočne suchý; bol kedysi vyhradený správcovi Tramerovho statku.

Tu v tomto domku trávil zbytok svojho života Gregor Tramer, Marínin otec.

Inšpektor Korián, keď vstúpil, ostal stáť na prahu dverí izby a pozeral na starca, ktorý v skutočnosti ešte nebol starcom. Mal voľačo viac ako šesťdesiat rokov. V nevidomej tvári sa zrkadlilo toľké utrpenie a toľká tlmená zúfalosť človeka, ostávajúceho, opusteným od všetkých svojich bývalých priateľov. Keď niektorí i ostali, cítil v podvedomí súcit, ktorý sa ho bolestne dotýkal a nenávidel ho.

Ale neurobil proti tomu nič. Príliš dobre vedel o svojej bezmocnosti. Tápal slepo po dverách, tápal po všetkom, čo potreboval. A keď si uvedomil túto skutočnosť, slepotu

a opustenosť kľačal dlho na zemi dovolávajúc sa svojho Stvoriteľa, prosil, aby ho vypočul . . .

— Vošiel niekto? — pýtal sa, obrátiac hlavu instiktívne ku dverám, cítiac prítomnosť inej osoby.

Áno. To som ja, Herman Domar! — povedal Herman a vstúpil nasledovaný Koriánom. Prišiel som aj s niekym, ktorého ešte nepoznáte.

— Kto je to? Prečo si to urobil, Herman? Vieš dobre, že nemám rád súcit! Prišiel sa na mňa pozrieť niekto, aby mi stisol ruku s prejavom prázdnych slov: ako sa máte, pán Tramer? A čo mu mám ja na tú otázku odpovedať? Dobré? Vidím celý svet! Vidím zlo, alebo dobro? Herman, prečo to všetko?

Herman mu stisol pevne ruku.

— Ste mi ako môj vlastný otec!

— No a nemám pravdu? Prečo sa ľudia pýtajú, keď vidia, že sa má človek zle, ako sa máte pán Tramer?! To je vrchol cynizmu a sprostoty! Kto sa tedy prišiel pozrieť na starého, slepého Tramera? Kto?

Inšpektor tajnej polície povedal:

— Ja!

— Kto je to?

— Ja, Marínin muž, Pavol Korián!

Ticho. A opäť ticho. Trapné ticho.

Korián vzal schudlú ruku Tramerovi do svojej a po-
bozkal mu ju. Povedal srdečne a úctive:

— Som vlastne vašim druhým synom, pán Tramer. A vy mojím otcom. Dúfam, príjmete ma za syna. Ja prijímam vás za otca! A som šťastný, že mám takého dobrého otca,

Tramer stisol Koriánovi ruku. Urobil to s takou krčco-

vitosťou, ktorá prezrádzala duševný boj, utrpenia a úsilie o pokoj.

— Škoda, že Ťa nevidím — povzdychol po chvíľke Tramer. — Ale i tak je dosť... Marína mi o tebe často vravela: Keby vedel môj muž, že mám otca. Tak ti to chcela povedať, ale ja som jej zakázal. Nehnevaj sa preto na ňu! Urobila to na môj výslovný rozkaz. Ale — ako sa to stalo, že si ma našiel? Vie o tom aj Marína?

— Na to odpoviem zasa ja, pán Tramer. — povedal Herman.

— Ty?

— Ja! Shodou okolností, ktoré neskôr poviem, a o ktorých sa postupne dozviete, stalo sa to všetko nenazdajky. Váš syn, Gregor sa vrátil!

— Čože?? Môj syn, Gregor?

— Áno.

— Herman! Herman! Je to ozaj pravda?

— Tak, ako ja tu stojím. Je to ozaj pravda.

— Je to možné? Považoval som ho za strateného, za mŕtveho. I keď v podvedomí som neveril ani zďaleka tejto možnosti. Ako ťažko sa uspokojúvam. Ale vrav ďalej. Už ma vlna prekvapenia prešla. Počúvam. Kde je? Zatkнутý, však?!

— Áno.

— Rozprával sa s Georgom Alexandrom? Nevieš?

— Neviem. Ešte som nebol s Gregorom. Ale Marínin muž sa s ním rozprával. On je policajným úradníkom, odpovedajte pán Tramer na jeho otázky úplne otvorene, i na také otázky, ktoré by snád' podľa vášho zdania mali zostať len vašim tajomstvom.

— Tak? Vy ste teda prišli ma vyslúchať.

— Nie vyslúchaf. — povedal Korián. — Len prišli sme si objasniť s vašou pomocou to, čo zostáva zahalené v rúcho tajomstva, vyvolané shodou istých okolností. A pretože sme práve u toho, Mr. Georga Alexandra, povedzte mi, kto je to?

— Hm! Georg Alexander! — vzdýchol Tramer. — To je môj dobrý priateľ z Ameriky.

— Vedeli by ste mi o ňom niečo povedať?

— Prečo?

Herman sa dal do reči:

— Rád by vám niečo vysvetlil, pán Tramer! Hovorím to, ako váš dobrý priateľ, veď priateľstvo môjho otca ma zaväzuje k priateľstvu, k bezvýhradnému priateľstvu k vašej rodine. Nebuďte nedôverivý! Povedzte všetko, čo viete. Ide o vysvetlenia udalosti, ktorá sa vás dotkla v Amerike a ktorá mala tu doma vo vlasti také nedobré pokračovanie. V Amerike boli ste vy jej obeťou a tu doma zasa váš syn, Gregor. A obidvaja tvrdíte, že ste nevinní! Tu niečo nesúhlasí. Čo na to poviete?

— No, je to pravda, že tu niečo nesúhlasí! Ale čo?!

Korián poznamenal:

— Práve preto, buďte otvorený, spýtam sa vás na niektoré podrobnosti z vašej americkej cesty a z vášho života. Chcel by som vidieť do veci očami odborníka. Z vašich úst chcem počuť všetko to a potvrdené chcem mať, čo som doteraz počul od druhých.

— Keď naliehate, nedbám — povedal Tramer. — Sám nerád na to myslím.

— Ide o náš spoločný záujem. — povedal Korián chytrou. — Ide o vaše meno, o rodinu, o majetok. O vášho syna! Nože! Kto je to, teda, ten Gregor Alexander?

— Ako som povedal, priateľ z Ameriky. Bol to dobrý človek... Bol prvý, s ktorým som sa stretol v Amerike. Po priateľsky sme vychádzali. Ale, inak sme nepestovali nijaké tuhé priateľstvo.

— Prečo ste odišli do Ameriky?

— Prečo? To vieš... Musím si zvykať na teba. Mám síce o tebe podľa Maríninho rozprávania hmlistú predstavu, ale... Nuž prečo... Otázka, ktorá mi často príde na um. A zaujímavé, že vždy s otázkou: Bolo ti to treba?

— Prečo? Znie to ako výčitka. Či nie?

— Nuž prečo! To je ťažko momentálne pochopiť. Život je zápas. Človek je nespokojný tvor. Túži po zmene. Ja som myslel, že tam na druhej strane je niečo pre mňa. A bolo! Lenže to, čo tam bolo, toho som sa mohol uchrániť. Nebolo to nič dobrého. Majú z toho osov iní!

— Aký osov?

— Aký? Nuž ľaľa!.. Či nevidíš? Necítiš pach nafty?.. Hľa, ľaľa!.. Ja nevidím, ale môj čuch mi prezrádza všetko, čo sa tu okolo mňa robí... Petrolej, nafta... Tak dobre sa cítim, keď vietor zaveje sem pach nafty... Korián tomu nerozumel. A Herman tiež nie. Pozreli na seba s otázkou v očiach. Ale Korián nedal na seba poznať tento nedokonalý výbuch Tramerovho vnútra. Bol to kusý plod myšlienky, zamestnávajúcej ho istotne celé dni.

— Naftu?

— Pozrite sa: Kolman Felcner, tvoj otec, Herman a doktor Felcner... A doktor Zoltán! Málo chybovalo, zabudol by na neho! Koľko sme sa narozprávali: Tu je nafta... Tu v týchto pozemkoch, na ktorých sa rozprestiera môj majetok, bývalý Zoltánov a Felcnerov! Voľakedy sme tak vraveli: tieto... — ukázal rukou okolo

seba, von na oblok — tieto pozemky ... Nuž ... Ale i ja, i doktor Zoltán, i Kolman Felcner, všetci sme túžili potajomky mať to pre seba v jednom kuse. Ale nepodarilo sa to ani mne, ani doktorovi Zoltánovi, ale podarilo sa to Kolmanovi Felcnerovi! To, čo vidíte, je všetko jeho.

Tramer hovoril nejasne. Neúplne, náznakove. Ale Korián ho počúval s napätím, aj Herman dával dobrý pozor. Pred ich očami predierala sa na povrch príčina odchodu všetkých do Ameriky, Tramera a Domara za chlebom a Zoltána na štúdijské cesty.

Tramer si vzdychol:

— Kde sú tie časy! Tie, ktoré mnou tak hýbaly! Ktoré mi daly vieru, zdolaf všetky ťažkosti stavané do cesty. Nuž, kdeže sú tie časy! Ale život prinášal ťažkosti rôzneho druhu. A najväčšia ťažkosť, tá, ktorá ako balvan v podobe päťročného väzenia vrhla sa mi pod nohy, tá ma celého zlomila. Nuž, čo sa dá robiť? Taký je život! — precedil cez zuby a pokračoval zápalisto: — New York! Chicágo! Boston! Omaha! Mexiko! Chodil som s miesta na miesto. Skúšal som, učil som sa. A toto učenie stálo moju trpezlivosť. Námaha. Ale to všetko nič. Úspory sa hromadily. Už som prikúpil niektoré pozemky k otcovskej hrude, ktoré sa rozprestieraly medzi majetkom mojím a majetkom Kolmána Felcnera a z čiastky aj medzi majetkom doktora Zoltána. Už som rátal s návratom domov do vlasti, keď na mňa uvalili to ťažké podozrenie, ktoré ma vytrhlo na päť rokov zo života!

— A kto to urobil?

— Kto? Hm! — mlčal.

Korián vystihol, že sa čosi hlbšieho skrýva v duši sta-

rého Tramera. Predovšetkým videl v ňom otca svojej ženy, ktorá toľko trpela.

Synovský vzal jeho ruku do svojej a druhou povzbudive potľapkal po pleci:

— Mne to môžete povedať otvorene! Otvorene! Povedzte! I keď len náznakove. Vaše tušenia. Váš názor, kto to mohol byť. Vedomý ste si svojej neviný?

— Ja? A doktor Zoltán? Čo som ja mal proti nemu? Nič. Prečo by som ho mal sprevadiť zo sveta? Bol mojím susedom a v cudzine mojím krajanom. Priznám sa, bol mi krajne neprijemný. Jeho vášeň v karty ma niekedy vedela naplniť odporom nad takým nízkym charakterom človeka! Taká podlosť, ako je ožobrať druhého falošnou hrôu! To bolo viac ako darebáctvo. Ale časom som sa naučil nestarať sa o to. Povahove sme si teda boli vzdialení. Nuž z tohto hľadiska sme sa ani nevyhľadávali a mnohokrát ja sám som sa mu vyhol. Či on to urobil voči mne, to neviem. Viem len toľko, že keď sme sa stretli, nemali sme o čom hovoriť.

— Snažili ste sa mu vždy vyhnúť?

— Možno mi nerozumieš dobre: tá jeho vášeň v karty ma od neho odpudila a najmä to jeho vydieračstvo, aké prejavoval všade a vo všetkom. Bol právnikom, falošným hráčom a hazardérom v jednej osobe.

— Aj vás obhral? — vytušil Korián.

— Áno. A falošne. Tak náhodile sme sa sišli. Nosil vždy karty so sebou. Tristo dolárov bolo v okamihu v jeho vrecku. Ale to by nič, keby čestne hral.

— Stalo sa to hodne predtým, ako bolo po ňom strelené?

— Ó, áno, hodne predtým. Asi polroka. Stalo sa to v klube Sparty. Schádzali sa tam obchodníci — športovci. Nuž i ja som sa tam často zatáral.

— Herman sa mi zmienil, že ste si priniesli z Ameriky pištoľu. Prečo ju mal vtedy pri sebe váš syn?

— Tuším proti jastrabom. Tak na poplašenie.

— A vy, v Amerike ste tiež nosili často u seba zbraň? Ako to, že práve vtedy, keď sa ten prípad stal, mali ste ju pri sebe?

— Ah! Tá pištoľ! Keby tej nie, nuž všetko by bolo dobre skončilo. Doktor Felcner mi ju kúpil. Ani neviem kde a od koho. Vravel, aby som ju nosil so sebou, lebo občas sa stalo, že sme na postrašenie zbraň potrebovali. Najmä v údolí Nivy, keď sme šli do Mexika. Vtedy panovala zlatá horúčka. Všade sme počuli len o zlato hovoríť. No a sny o zlato boly príliš fascinujúce. Aj mňa očarovaly. Ale keď sme boli v polovičke cesty, vrátili sme sa s doktorom Felcnerom nazpät do New Yorku. Cesta vyžadovala mnoho opatrnosti a povahove ani ja, ani doktor Felcner neboli sme prispôsobení pre takýto život. Od tých čias som nosil tú pištoľu dosť často. Najmä na večer som si ju vždy vzal so sebou. Keď tak premýšlam, myslím, že na doktora Zoltána musel niekto z vonku cez oblok vystreliť. Lebo okno bolo otvorené, keď sa to stalo.

— Radil vám doktor Felcner, aby ste si tú pištoľu vzali aj ten večer, keď ste šli k tomu Irovi Ywoncovi?

— To neviem. Nechápem len, ako bolo možné, že jeden náboj chyboval z nej. To vôbec nechápem. Lebo som z nej nevystrelil ani raz v New Yorku. V Mexiku áno, ale v New Yorku nie. Lebo uradníci z City, keď ju prezreli,

povedali posmešne: aha! Z tejto ste vystrelili! Vy ste to urobili. A vraj našli ju odistenú. Ja som totiž videl, že bola odistená, keď som ju dával úradníkom do ruky. To nemôžem pochopiť, ako to bolo možné. Ale čo sa doktora Felcnera týkalo, to bol hotový strašiak! Neurobil ani krok bez pištole. Keď sa doktor Zoltán svalil na zem, mimovoľne som sa totiž dotkol zbrane. Úradníci z City, ktorí sedeli v prednej miestnosti a videli to cez otvorené dvere, zbadali to. Hneď ma vzali na výsluch a bol som v kliešťach americkej polície. Už som sa z ich rúk nedostal. Stalo sa to všetko v takom shone, že som to všetko ani nestačil sledovať. Len keď som bol za mrežami, vtedy som si uvedomil čo sa vlastne stalo.

— A kde bol vtedy doktor Felcner?

— Práve vošiel dnu. Vonku bol.

— Vonku?

— Áno!

— Spytovali ste sa ho, kde bol?

— Nemal som príležitosť. Ale vedel som, že neni v pivnici. Ešte ráno sa mi zmienil, že musí ísť do štvrti Broadway. Mal tam peniaze v banke a chcel si ich vybrať, na otvorenie lekárskej praxe v New Yorku.

— Bol k vám dôverný?

— Ako kedy.

— Ako to, že ste sa tak sišli z doktorom Zoltánom v tej vinnej pivnici a že ste hrali v karty, keď ste sa zapovedali viac s ním hrať.

— Šiel som s Mr. Georgom Alexandrom a doktor Zoltán sa pripojil. Nakoľko Mr. Alexander hrával často s doktorom Zoltánom, a nemali tretieho partnera, nuž svolil som zúčastniť sa tiež hry.

— Pohádali ste sa pri hre?

— Ale nie. Dával som pozor, ako doktor Zoltán hrá, lebo ak by som bol zistil, že hra falošne, bol som rozhodnutý vzdať sa hry a odísť. Ale dlhší čas som nič nezbadal. Len na koniec urobil podozrivý ťah, ktorý som však prehliadol. Na to Mr. Alexander povedal, že nehrá viac, lebo má schôdzku v hoteli s obchodnými priateľmi. Tak sme sa zdvihli, len čo sme dohrali partiu.

— A kedy zaznel výstrel? Hneď potom, alebo až neskôršie?

— Keď sme vychádzali z pivnice. Ja som šiel posledný.

— Prečo?

— Zabudol som si vziať klobúk, nuž som sa vrátil. Vtedy som počul výstrel, ale zároveň som už bol na odchode z miestnosti. Momentálne som nevedel čo sa stalo, len keď som videl doktora Zoltána na zemi, vtedy instiktívne som siahol po vrecku kde som nosil moju pištoľ.

— Kto bol mimo vás troch v miestnosti?

— Ywoncov sluha. Ale ten to urobiť nemohol, lebo mal v rukách podnosy s fľaškami.

— Ešte niečo: Kto bol ten Mr. Alexander takto v súkromí?

— Zastupoval továreň na nábytok. Mal vždy hodne peňazí, hral v karty, i v tajnú ruletu v Bazári. Nerobil si nič keď prehral, len rezignovane mávol rukou a šiel ďalej. Bol veľmi apatický, nič sa ho nevedelo dotknúť.

— Vzali aj jeho na výsluch?

— Áno. Vyslúchali ho. Ale nevedel nič povedať. Napokon, z podozrenia ho museli vylúčiť, lebo bol temer už von z miestnosti, keď zaznel výstrel. Podozrenie mohlo sa týkať len mňa, lebo som bol ešte dnu v miestnosti

a tak som mohol ľahko na doktora Zoltána vystreliť, keby som mal príčinu a chcel to urobiť. Keď sa tak stalo, Mr. Alexander sa pozrel na mňa takým vyjaveným pohľadom, ktorému som vôbec nemohol rozumieť. Mnohokrát mi ten človek prišiel potom na myseľ.

— A kde bol Hermanov otec?

— Sedel v prednej miestnosti. Soznámil sa predošlého dňa s akýmsi Maďarom, odkiaľ aj on pochádzal. Nuž rozprávali sa. Keď ma polícia odvádzala, Hermanov otec zavolať na mňa: Gregor, neboj sa! Dostaneme ťa z toho! — Potom o niekoľko dní prišiel za mnou aj s doktorom Felcnerom. Našli dobrého obhájcu, ktorý ma vraj z toho dostane. Ale nedostal. Päť rokov som sedel za nič pre nič. Iba ak pre nedovolené nosenie zbrane. Lebo som nemal povolenie.

— Nie. Ale nepozastavoval som sa nadtým. Bol to človek, ktorý mal hodne práce, zaujatý obchodnými starosťami. A potom, neboli sme takými priateľmi, aby ho bol môj osud zvlášť zaujímal. Naše záujmy sa neskoršie krížily.

Ako som povedal, bol zástupcom jednej nábytkovej továrne a i ja, potom neskoršie, keď sa tá príhoda stala, som zastupoval továreň na nábytok. Takže sme vlastne boli obchodne proti sebe. V súkromí sme boli ako dobrí známi. Ale mnohokrát mi vyšiel v ústrety. Nemôžem povedať, že by ma preto, že som zastupoval konkurenčnú firmu, nenávidel. Naopak. Poradil mi a dobre. Držiac sa jeho rady, získal som väčší okruh zákazníctva. Raz som ho počúvol, nuž podarilo sa mi získať objednávku na zariadenie jedného veľkého prepychového hotela. Pre mňa to znamenalo zisk do tristo tisíc našich korún. Na-

vrhol som, aby sme sa priateľsky rozdelili so ziskom. Ale on to neprijal odo mňa. Bol v takýchto veciach vždy odmietavý. A hrdý!

— Viac raz vám tak poradil?

— Áno. Avšak raz pri jednej objednávke nútil som ho, aby sme sa so ziskom rozdelili. Nuž prijal odo mňa asi tritisíc dolárov, ktoré sotva dostal, prehral v karty s doktorom Zoltánom.

— Spomenuli ste, že okno do miestnosti, v ktorej ste hrali, bolo otvorené. Sám ste ho otvorili, alebo už ste ho otvorené našli?

— Sám som ho otvoril. Keď sme dnu vošli, našli sme v miestnosti zápach z vína a plno dymu. Nuž Georg Alexander zvolal na mňa: Mr. Tramer, otvorte to okno. Nakoľko som sa práve posadil blízko okna, nuž som ho otvoril a zostalo otvorené počas celej hry. A aj potom, keď sme odchádzali nechali sme ho otvorené.

— To bola pivničná miestnosť?

— Áno. Okná viedly do chodby, ktorej stena bola sklenená. Pri okne stála akási debna. Keď sme prichádzali k Ywoncovi, všimol som si ju. Bola z konzerv.

— Tak teda podľa vášho, kto mohol na doktora Zoltána vystreliť, keď vy ste to nespravil?!

Kto teda bol útočníkom?

— Kto bol útočníkom, neviem. Ale výstrel pochodil zvonku. Len cez oblok mohol niekto vystreliť. To samé som tvrdil aj pred súdom. Ale Ywonc tvrdil, že po našom príchode tou chodbou nikto nevychádzal, ani nevstupoval. Do pivnice boly totiž dva vchody. Jeden zvonku a druhý z druhej strany bytu.

— Uvážili na súde túto možnosť, že si niekto dvere zvonku sám otvoril a spáchal útok?

— Tá možnosť bola zamietnutá, lebo dvere sa nedaly odomknúť kľúčom. Boly na elektrické otváranie. Ten, kto chcel dnu, zazvonil a Ywonc v šenku pritlačil zapínač a dvere sa otvorily. Inák sa nedaly otvoriť. Nemaly kľúča, ani zámky. A' inak sa zvlášť o tejto veci nezmieňovali. Asi bola prebratá v užšom rozhodnutí súdu.

— A čo doktor Zoltán? Stretli ste sa potom ešte v Amerike?

Nie. Nevidel som ho celých päť rokov. Až tu doma vo vlasti som sa s ním stretol. Spýtal sa ma, ako sa mi vodilo a vraj prečo som naň vystrelil. Potom so smiechom a polovážne povedal, že si musí dať predomnou pozor, aby som ho tu nezastrelil.

— Čo ste na to povedali?

— Spýtal som sa ho, či vážne myslí, že som to ja urobil. Zvolal, že hej! Že som mu závidel úspechy v kartách. Povedal som mu, že také úspechy nemám čo zavidiieť.

— Čo on noto?

— Nepovedal nič. Len okľukou zašiel na Ameriku a potichu mi vravel: Musel som sa prispôbiť. Keď som videl, že aj iní to robia, nuž robil som to aj ja! Hral som občas falošne! Život vraj vyžaduje mnohé obraty. A kto to nevystihne, padne bez milosti. Zvlášť sa to vraj týka života v Amerike. Ale nebolo tomu vždy a všade tak. On sám vyhľadával také spoločnosti, kde sa hraly hazardné hry a kde prichádzali najmä ľudia neskúsení. Čo sa Mr.

Alexandra týkalo, o tom nehovorím. Ten bol úplne ľahostajný, ani okom nehol keď prehral a tým menej, keď vyhral. Bol vždy jednaký. Len občas sa pozrel na hodinky a zvolal; konečne je večer, alebo ráno! Podľa nálady a skutočnosti.

— Čo ste mysleli vtedy, keď ste sa dozvedeli, že doktor Zoltán bol vašim synom zastrelený!

— Čo? Čo som myslel. Nič. Užasol som tejto shode. Keby nebol človekom skúseným a zcestovaným, nuž veril by nejakým čarám. Takto som nad tým často premýšľal. Ale ďalej som sa nedostal. Potom neskôr kúpil Zoltánov majetok Kolman Felcner a navrhol mi, že by kúpil aj môj. Predal som ho. S veľmi ťažkým srdcom. Videl som rútiť sa môj dávny sen; v duchu som tu už videl veže, ktoré chrlia naftu...

Dlho som rozmýšľal a rozhodoval sa. Ale napokon, sen môj sa uskutočnil, hoci v cudzom rúchu a prostredí.

— Ale predali ste. — povedal Korián.

— Áno. Keď som videl, že nemám syna, že je na úteku, obvinený z vraždy, že všetko strácam, že ťažkosti, ktoré sa mi kladú pod nohy sú nad moje sily, predal som... Ale v myšlienkach volám po pravde a po spravodlivosti!..

Inšpektor Korián zdvihol pohľad z Maríninho otca a pozrel sa oknom von, kde bol ruch, taký ruch, o akom sníval kedysi Tramer... Jeho sny sa uskutočnily v cudzom rúchu a prostredí. Aký nevyrovnaný a nespokojný je ešte Marínin otec! Čo tkvie v jeho duši? Čo tuší a čo zamlčal?

Korián bol dobrým znalcom ľudí, vedel ihneď uhádnuť ich duševné rozpoloženie, vedel uhádnuť ich túžby a city.

A práve preto, že to vedel, nepovažoval Tramerov výsluch za skončený. Ale najmä nie za úplný. Vedel s určitosťou, že čosi dôležitého ostalo skryte hľadať v Tramerovej duši.

Ale nenaliehal na neho.

Kľbko udalostí . . .

Inšpektor Korián vstúpil do svojej pracovne zamyslený, ale v dobrej nálade. Nechcel sa prenáhliť

Rodinné udalosti dotýkaly sa ho síce zprvoti ťažko, ale pochopiac vnútorný hlas striezlivého pojatia, vedel sa prispôbiť. Najmä, keď od ďalšieho záviselo množstvo rôznych citov vyvinujúcich sa medzi ním a Marínou. Nemohol svoju manželku nechať v neistote, keď tu podľa všetkého závisí len na vytrvalosti a húževnatom boji o pravdu rodinného dramatu Tramerovho.

Dnu do jeho pracovne vstúpil službu konajúci strážnik a ohlásil mu, že ho očakáva riaditeľ a šéf tajnej polície, Robert Romanovský.

Korián hneď uhádol, o čo sa Romanovský zaujíma. Nemal preň určitejších zprávk, len kopy zhruba načrtnutých udalostí, ktoré sa dali logicky roztriediť, aby vznikol názor pre určitejšie mienenie.

Romanovský sedel vo svojom koženom kresle a prijal ho s chladnou tvárou. Vyzval ho, aby sa posadil. Bol mužom vyše šesťdesiatročným, ale čulým a pre svoje neobyčajne dobré organizačné a odborné schopnosti ponechávaný bol ďalej v službe, hoci niekoľko rás požiadal o preloženie do penzie.

— Pán inšpektor! — povedal ticho — Asi viete, o čom sa chcem s vami poshovárať! Chcem predovšetkým podoprieť vás, ak ste nad touto udalosťou zakolísali, ale predovšetkým chcem vám tiež aj pomôcť, ak pomoc potrebujete. Stručne a jasne: Gregor Tramer, ktorého sestru máte za manželku, má na svedomí ťažký delikt. Je obvinený z vraždy. Predovšetkým, vezmite moje slová ako priateľské a nie ako úradné!

— Ďakujem vám srdečne, — povedal Korián a pozrel sa na Romanovského vďačne, — nerád by som urobil dojem, ako by vec, týkajúca sa prípadu Tramerovho, bola už dostatočne objasnená. Ale podľa všetkých náznakov, prepácte mi, keď prejavím hoci nedostatočné presvedčenie vo vinu brata mojej manželky.

Romanovský chvíľu mlčal. Zdalo sa, že usilovne premýšľal o čomsi. Korián ho chcel rušiť. Po chvíli povedal:

— Rozpamätávam sa na tento prípad. Sám som ho viedol a vyšetroval. Bohužiaľ útek mladého Tramera bol proti rozumnému chovaniu, keď tvrdí svoju nevinu. Utiekol a kto uteká, je buď vinný, alebo má najväčšiu účasť na čine. Mám, ako viete, dnes poradu so štábom, aká býva u nás v piatok. Nerád by som vás tam nevidieť. Ale ospravedlním vašu neprítomnosť. Preštudujte si Tramerov prípad. Priniesol som vám ho, — pozdvihol aktá ležiace na písacom stole a pokračoval bez vyčkania

Koriánovho stanoviska. — Vypočujte si aj obvineného a usúdte!.. Okolnosti za akých sa vrátil do vlasti, najmä jeho zranenie, je v rozpore s obvinením! Z väzenskej nemocnice vám ho privedú, je v ošetrovaní profesora Nevelého.

Na odchode dodal:

— Prajem vám mnoho šťastia!

— Korián prelistovával prípad otca svojej ženy a brata. I keď o Tramerovi staršom bola tu len púha zmienka, priťažujúca, že sedel päťročný žalár v Mauline, USA, vyvolávala dôjem skľučujúci a temer napochytro pochopiteľný: ako by jeho syn bol dedične zafažený prudkou búrlivou povahou, násilnou, schopnou zločinu. To bol púhy akt. Krátky, ale významný. Inak Korián sa ho dotýkal bez väčších predsudkov a dotýkal sa ho ako udalosti menej významnej, ktorej odohranie pripisoval viac náhode sbehnuvších sa udalostí. Ale neprehliadol ho priamo nevšímavo, so zreteľom na jeho význam ako priťažujúceho faktu. Mal ho na ume čiste ako udalosť vopred pripravenú, nemajúcu nič spoločného s Tramerovou osobnosťou a jeho považoval len za prostriedok.

Po prezretí aktov Tramerovho prípadu, dal si priviesť Gregora z väzenskej nemocnice do svojej pracovne, vopred sa informujúc na jeho zdravotný stav. Bol dobrý.

Vzal si aktá Tramerovho prípadu so sebou a opustil Romanovského pracovňu. Keď prišiel do svojej, prezrel ešte aktá a pospomínal si jednotlivé úseky Tramerovej výpovedi a všetko to, čo svedčilo o Tramerovej obeti. Vtom prišiel službu konajúci strážnik s Gregorom Tramerom mladším.

U Koriána, keď ho videl, vzbudil nevyhovujúcu

túžbu stisnúť mu priateľsky ruku, a dať mu nádej na vyviaznutie z takéhoto ťažkého položenía.

Keď službu konajúci strážnik opustil jeho pracovňu, podal Korián Gregorovi ruku a povedal pevne: — Zápas bude tvrdý! Musíš vravieť všetko, na čo sa len pamätáš! I o takej bezvýznamnej veci, ktorá podľa tvojho vlastného uváženia nie je hodná zmienky! Musíš si uvedomiť, že všetko je reťaz jednej udalosti. Samotné články reťaze netvorí reťaz, sú bez významu a praktického použitia. Tak isto je táto udalosť sosnovaná z podobných článkov reťaze, čiže s článkami udalostí, patriace do jedného rámca; spolu, aby tvorily kostru. Teda odpovedz mi predovšetkým na otázku: Zastrelil si doktora Zoltána?

— Nie.

— Kto teda zastrelil doktora Zoltána?

— Nemám tušenia. Ale ja nie.

— Ako sa tá vec stala?

— Hrali sme karty v letnej izbe. Bola to miestnosť, široká ako táto, v ktorej sa nachodíme. Mala dva obloky, široké a otvorené. Bolo to na sklonku leta. Bolo teplo. Hrali sme traja: Kolman Felcner, doktor Zoltán a ja. Doktor Zoltán vyhral od Felcnera asi päť tisíc korún. Potom sa Felcner vzdal hry a hral som s doktorom Zoltánom ja sám. Felcner sa pozeral. Zrazu doktor Zoltán urobil pohyb, svedčiaci o pokuse hrať falošne. Položil som karty a povedal som: To nie je hra! To je vydieranie! Keď som to povedal, doktor Zoltán sa zasmial, hodil karty na stôl, sobral peniaze a chcel ísť von. Podotýkam, že miestnosť mala dvoje dvier, jedny viedly do záhrady a druhé do chodby, ktorej stena bola sklenená a spojená s domom. Do tejto chodby vstúpil Felcner vtom okamihu, keď za-

znel výstrel a keď ja som zvolal: Prečo odchádzate? — to platilo na doktora Zoltána.

— Kde bol vtedy Kolman Felcner?

— Asi dva kroky od dvier v chodbe, ale hneď len čo výstrel zaznel, sa vrátil. Presne sa neviem na ten okamih rozpamätať, viem len toľko, že keď som sa obrátil, Felcnera videl som stáť medzi dvermi. Pozeral sa na mňa s vytreštenými očami. Keď videl doktora Zoltána stenáť na zemi, kde sa zrútil hneď po výstrele, povedal ešte: Gregor, to ste nemali urobiť! Doktor Zoltán hneď potom zomrel. Ja som bol v takom rozpoležení, že som ani neodpovedal na slová Felcnerovè, nevedomujúc si ich pravý význam.

— Ale predsa! Čo si povedal na to?

— Bol som v pochopiteľných rozpakoch, lebo som momentálne nevedel, prečo sa Felcner domnieva, že som to ja urobil. Zostal som sám stáť nad mŕtvym doktorom Zoltánom, ktorý ešte držal peniaze v kŕčovite sovrotej ruke. Len vtedy som sa prebral zo zadumania, keď Felcner zatriasol so mnou a povedal: Musíte ujsť! A ťahal ma do svojej pracovne, dal mi pas vystavený na jeho meno, len fotografiu chytro preložil. Neviem kde vzal moju podobenku. Potom mi dal asi päť tisíc korún a aby som šiel do Ameriky. Udalosti sa tak chytro shrnuly, že som sotva s otcom mal času prehovoriť pár slov. Keď som počul slovo Amerika, neváhal som dlho. Už dávnejšie som sa tam sberal ísť. Vbehol som chytro k otcovi, ktorý, neviem od koho, vedel už čo sa stalo. Tuším Felcner mu to telefonoval. Felcner šiel tiež so mnou. Hovoril mi: Musíš újsť! Škoda tratiť čas. Tu by ťa čakalo väzenie ako tvojho otca v Amerike. Utekaj a nerozmýšľaj.

— Boli ste priatelia s Kolmanom Felcnerom?

— Skoro ako priatelia. Veď bol sused. I keď bol odo mňa starší. Nevieť, či mu týmto neuškodím, ale nerád by som bol, aby bol vzatý na zodpovednosť, že mi pomáhal pri úteku. Hovorím to len pred tebou, ako pred Maríninim mužom, v dôvere, že to ostane medzi nami. Postaral sa o mňa až po hranice.

— No dobre. To je predbežne medzi nami. Ale prečo tá tvoja túžba po Amerike?

— Vznikla z otcovho popudu. Už dávnejšie. Nie síce na priamu žiadosť, ale chcel som mať jasno, pre akú príčinu a na základe akého obvinenia sedel môj otec päť rokov v žalári. A potom, chcel som vyhľadať istého Georga Alexandra, ktorého môj otec často po svojom návrate spomínal.

— Našiel si ho?

— Našiel. Nebol ale v New Yorku, ale v Chicágu.

— Ako ťa prijal a čo ti povedal?

— Prijal ma priateľsky. Ale inak chladno. Ako je v Amerike zvykom. Nerobia si veľké starosti s inými ľuďmi. Majú svojich dosť. Rozpovedal som mu, kto som a požiadal som ho, aby mi povedal svoj názor čo sa otcovho prípadu týkalo. Zašiel som viac raz do Ywoncovej pivnice, presvedčiť sa na vlastné oči o položení jednotlivých miestností, aby som si utvoril jasnejšiu predstavu.

— Čo ti povedal Georg Alexander?

— Dlho rozmýšľal. A mlčal. Tak zaryto mlčal, že som myslel: je zbytočné namáhať sa dačo dostať od neho. Potom po viacerých dňoch mi povedal veľmi starostlivo a premyslene: Aby som sa informoval, kto bol priateľom

doktora Zoltána, ten, ktorý nosil pruhované krémové nohavice a biely slamový klobúk. Že ten je to!

— Myslel tým, že ten človek strelil na doktora Zoltána?

— Áno, Povedal ďalej: Fotografiu tohto človeka nájdete u doktora Felcnera. Videl som ich sa fotografovať. Nosil stále ten slamový klobúk a tie krémové nohavice s pásikmi, ale vraj inak sa v ich spoločnosti málo ukazoval. Vytkol som Mr. Alexandrovi, prečo to vtedy nepovedal, nuž ospravedlnil sa, že len neskôr mu to prišlo na um a vyhovárал sa, že sa zásadne nepletie do vecí, po ktorých mu v celku nič nie je. Keď sa vraj udalosť stala, obrátil sa k oknu a videl popri okne mihnúť sa tohto človeka. Neskôr ho potom videl hrať v karty s doktorom Zoltánom. Vtedy už môj otec sedel v žalári. Tento muž, vravel Mr. Alexander, sa predtým vyslovil, že ak bude doktor Zoltán hrať ešte raz s nim falošne, tak vraj zle obíde. Túto hrozbu vyjadril v istom bare na Brodwayi, kde sa nachádzala majetnejšia spoločnosť. Nebolo to vraj pri príležitosti hry v karty, ale len tak v akejsi širšej debáte, v rozhovore, ktorého sa zúčastnil aj Mr. Alexander.

— Ako to, že Mr. Alexander sa tak dobre pamätá na jeho výrok a na jeho oblečenia a nevie jeho meno?

— Je to vraj dávno, hovoril. Ale vraj tie pásikové nohavice mu do smrti nevymiznú z pamäti. Vtedy, keď ich neznámy nosil, boly v Amerike von z módy. Mimo toho, poznamenal Mr. Alexander, raz sa stretol s týmto mužom v hoteli Plus, kde ho zastihol v písárni písať list. Písal vraj — ľavou rukou. A neskôr zistil, že je to skutočne ľavičiar, lebo vraj aj karty miešal a rozdával ľavou rukou. Tak isto ako Kolman Felcner, — podotkol napokon Gregor. — Kolman Felcner je ľavičiar?

— Áno. Keď rozdáva karty, robí tak ľavou rukou. I mieša ich ľavou rukou. A keď píše, teda píše ľavou rukou. Je ľavičiar. Ale to je vedľajšie. Mr. Alexandrovi som potom vytkol, prečo sa o môjho otca nepostaral a prečo ho nechal odsúdiť bez viny, keď on jedinný vedel o možnosti, že to druhý spáchal. Nuž povedal mi, že je jeho zvykom starať sa len sám o seba. Aby som sa nedivil. Neskôr to vraj sám zistím a presvedčím sa. Na to vraj platia políciu, aby sa o také veci starala. Z počiatku som to nevedel pochopiť, ale neskôr, po dlhšom pobyte v Amerike, som sa dostal mnoho razy do takých situácií, v ktorých vyžadovala okolnosť pomôcť druhému. Keď som tak urobil, z čista jasna pristúpil ku mne celkom neznámy človek a spýtal sa ma chladne a odmerane, či mám na tom nejaký záujem, aby sa veci inak vyvinuly. Ja som odpovedal, že nie, ale že ten je v práve! Na to neznámy podotkol, lakonicky sa usmejúc, že práve jemu záleží na tom, aby sa veci opačne vyvinuly. A aby som hľadel zmiznúť. Takýto stav vecí Mr. Alexandra skutočne ospravedľňuje. I keď pre naše pomery zdá sa to nepochopiteľným. Najmä pre mňa, keď si spomínam často na otca, ktorý Mr. Alexandra často spomínal ako svojho dobrého radcu a ochrancu.

— Kedy si sa rozprával s ním?

— Dva roky po mojom príchode. Ale i neskôr som sa s ním sišiel. Posledný raz som sa s ním rozprával pred poldruha rokom. Často cestoval. Bol viac razy v Europe.

Čím si sa zaoberal v Amerike?

— Podľa otcovej rady, dobre sa zarába zastúpením tovární na nábytok. Nuž i ja som sa usiloval uplatniť sa v tomto obore. Ale čoskoro som miesto stratil, vytlačený

inými, tamojšími ľuďmi. Inak darilo sa mi v celku obstojne, keby som nebol stále v obave, že ma chytia. Vystupoval som pod menom Felcnerovým. A z toho ohľadu som ani domov nepísal. Niekoľko razy som bol okradnutý o celý svoj majetok, ako šatstvo, bielizeň a aj iné veci. Ale hlásiť som to nemohol z toho istého dôvodu. Viac razy som sa chcel vrátiť do vlasti, raz z New Yorku a raz z Chicága. Z pochopiteľných príčin prišli mi do cesty také ťažkosti, ktoré som ledva prekonával. Dva razy bol mi ukradnutý cestovný lístok platiaci až do Neapola. Raz ma z lodi vrátili, pre tú samú príčinu. A viem určite, že lístok som mal v náprsnej peňaženke. Neviem, kto ma stále okrádal.

— A kto ťa tu postrelil?

— Neviem. Nemám tušenia. Na nič sa nepamätám, len keď si ma našiel v parku, vtedy som si uvedomil, že ležím na zemi a cítim tupú bolesť v hlave. Toto je však už druhý prípad. Raz po mne vystrelil ktosi v New Yorku, blízko New Havenu. Tretí prípad, že som bol prepadnutý dvoma mužmi v Chicágu, keď som vyšiel z podzemnej dráhy. Podarilo sa mi však vždy ujsť.

— Prišiel si sem bez batožiny?

— Batožinu? — spomínal si — Ah, tá je v úschovni. Pricestoval som nočným rýchlikom, a pretože v hoteloch som izbu sohnáť nemohol, boly všetky obsadené, dal som sa na prechádzku! Je to zvláštny pocit, keď sa človek vráti po rokoch z cudziny do vlasti.

— A kde máš pas na meno Felcnerovo?

Gregor začal hľadať po vreckách. Povykladal všetko, rozmýšľal až s nepochopením, zatváriac sa užasle, povedal:

— To nechápem. Bol mi ukradnutý!

— No, ty to nechápeš, ale hlavne, že ja to chápem! — potľapkal ho priateľsky po pleci. — Nemal si nikde utekať! To bola veľká chyba! Skúsil si dosť. Videl si život z líca i z opaku. Buď trpezlivý, budem sa dožadovať, aby sa proti tebe viedlo pokračovanie na slobode. Ale to až neskôr. Tu si bezpečnejší, ako von.

Korián uzavrel v duchu kruh nad Gregorovou výpoveďou, rozlúčil sa s ním a dal ho odvieť. Potom vyčkal na skončenie porady šéfa so štábom a keď sa tento vrátil, ihneď mu šiel referovať o výsluchu.

— Nože! Ako ste pochodili? — spýtal sa ho,

— Vcelku, pán riaditeľ, dobre. — povedal inšpektor. — Nechajte ma rozprávať zhruba o udalostiach, — pokračoval a po vyzvaní, rozpovedal mu všetko. Na to dodal: — Nechcel by som sa prenáhliť, ale predsa, dovoľte mi ujať sa tohto prípadu.

— Súhlasím! Čo však chcete urobiť najskôr?

— Chcel by som vypočuť doktora Felcnera.

Romanovský mlčal. Po chvíľke povedal:

— Dobre. Tón vypočúvania nech je viac informatívny! Pritom zistite, či v Amerike sa toho času zdržiaval aj Kolman Felcner. Je to jeho brat, ale nevlastný! Napokon, aby som nezabudol: Doktor Zoltán mal povest' právnika — vydriducha! Niekoľko dôverivých ľudí priniesol na mizinu. Bol to človek bez srdca a bez citu. Bude dobre, keď si tiež všimnete mien poškodených a celkom privedených na mizinu, ktorých nielen zastupoval, ale oproti ktorým viedol potom žalobu.

Korián sa zdvihol.

— Ďakujem za upozornenie, — povedal.

A hneď potom opustil šéfovú pracovňu.

Doktor Felcner

Doktor Felcner mal povest' podivína. Ludia povrávali, že niekedy pri ordinácii nechá pacienta stáť a z ničoho nič, začne naháňať mačku po miestnosti.

Mačka, pekný kus angorského plemäna, bola touto nedôstojnou úlohou svojho majiteľa ešte viac zdivočená ako skutočnosťou, že za ňou behá muž s metlou, ktorému inokedy sedí spokojne na kolenách a hudie si pieseň driemoty.

Zviera, ako by mnohokrát nechápalo príčinu tohto náhleho zanevretia, chvíľami zastane, obzre sa, ako by čakalo, či prenasledovaniu je koniec, alebo či má ešte ďalej skákať a utekať.

Inak doktor Felcner mal povest' dobrého lekára. Nosil na hlave celý deň čiapku baretku s dlhým strapcom, ktorú ani počas ordinácie nesnímal dolu. Postavy bol vysokej a chudej. Husté, srastené, prešedivélé obočie mal dlhé a

ostré. Nosil niekedy až troje okuliarov, ktoré podľa potreby prehadzoval na nose; jedny mal na očiach, druhé nad nimi a tretie posunuté na čelo.

Inak, ako starý mládenec, vynikal mrzutosťou, nevšímavosťou a uzavretosťou. Medzi ženskou klientelou sa všeličo šušovalo. Nie jedna z nich musela s podivením a rozhorčením prijať jeho žiadosť, aby sa sobliekla, i keď choroba, na ktorú sa sťažovala, bola rázu celkom iného, ako vnútorného. Bolo to buď bolenie hrdla alebo hlavy; jednej dokonca povedal, že sa musí soblect, keď sa sťažovala na bolenie nohy. Podobné prípady boli časté a končily pobúrením, ale inak nič. Týmto ženám chybovalo práve len vysvetlenie, že doktor Felcner je prepracovaný vedeckým bádáním a keď koná niečo podľa nich absurdného a nemiestneho, bolo to vždy úzko spojené s jeho vedeckou činnosťou.

To sa však doktorovi Felcnerovi nedostalo k uchu, že tieto jeho spôsoby vynesly mu povest' lekára — podivína, no a skutočne nie bez dôvodu.

— Vo svojej staromládeneckej domácnosti zamestnával staršiu služobnú, Katušu, ktorá prišla k nemu pred dvadsať rokmi. Prichádzala každé ráno a večer odchádzala ku svojim rodičom. Zostarla pri ňom, navyknutá každej jeho výstrednosti a staromládeneckej uzavretosti, mrzutosti a pokrikovaniu. Niekoľko sto razy ju vyhnal, zhurta na ňu nakričiac, že je starou dievkou, súca na ocot. Aby sa mu vraj viac neukazovala na oči. A keď neprišla, starostlivo sa dohadoval, čo sa jej mohlo stať, šiel napokon pre ňu, vytýkajúc jej zlostne nedochvilnosť. Keď ju takto priviedol zasa do svojho brlohu, ako svoj byt volal, len čo urobila poriadok, vyhnal ju zas.

Keď sa to opakovalo temer stereotypne, zvykla si na takéto spôsoby, ostávala doma niekoľko dní a automaticky, akoby sa nič nebolo stalo, vrátila sa urobiť mu poriadok. Vtedy obyčajne ju privítal monotónnym dialogom:

— No . . . No . . . No, že ideš!

Z jednej izby si zariadil doktor Felcner výskumné laboratórium. Tam, ako Katuša prezradila šeptom susedkám, presedí vŕaj doktor Felcner celé noci. Niekedy si nahlas vraví, nadáva na lekárov - kolegov. Mimo toho vŕaj v miestnosti chová rôzne zvieratá, ako myši, potkany, zajace, z ktorých mnohé majú rôzne rany na tele, ako vŕedy, zdureniny a rôzne iné nádory.

Keď sa takéto reči dostaly k uvedomelejším ľuďom, súdili, že doktor Felcner sa zaoberá vedeckou prácou. Ale v Katušiných očiach a v očiach ľudí priemerných, ostal podivínom a starým mrmlošom.

Raz mu Katuša vytkla, prečo ostal starým mládencom, prečo sa vŕaj neoženil. Ako odpoveď, smial sa jej protivne do očí. Katuša pritom podotkla, že sa každý poriadny chlap ožení. Felcner sa toho chytil a povedal jej, prečo sa ona nevydala. Pretože Katuši na túto výtku nič šikovnejšieho na um neprišlo, vyprskla, že čakala, až si ju on vezme. Ale to vŕaj neprichádzalo. Nuž zostárľa pri ňom. Vtedy jej doktor Felcner vynadal do bosoriek, opíc a starých dievok a Katuša sa nechcela dať zahanbiť, odvetila smyslom opačným a pohrozila mu so všetkou vážnosťou, že mu vypustí všetky myši a potkany.

Viac doktorovi Felcnerovi nebolo treba. Lebo čo sa týkalo myší a potkanov, to bola kapitola sama pre seba.

Zhrozil sa tejto možnosti. A nadobudol presvedčenie, že táto diablica je vstave vyviešť takú nepremyslenosť.

— Nesprobuj sa, Katuša! Nesprobuj sa to urobiť! — kričal napajedene — Zabijem ťa, ty potvora akási! Hneď ťa zabijem, aby si to neurobila! A už sa mi aj pakuju s očú! — skríkol zlostne, nadobudnúc ešte hlbšie presvedčenie o možnosti takéhoto skutku. — Už choď! A viacej sa mi na oči neukazuj!

Pretože Katuša bola zvyknutá na takéto výčiny doktora Felcnera, ťahala sa už k dverám, hundrajúc, aby ten starý mrmloš dačo po nej nehodil.

— Nesprobuj sa! — kričal ešte a utekal za ňou — Nesprobuj sa! Ty stará dievka jedna! Tie zvieratá sú všetky nakazené!

Kričala mu so schodov:

— Ja viem, že ich trápate! Raz som tam vošla a mali ste potkana v ruke. Sviazaný bol na doske a striekali ste do neho tou striekačkou. Fuj! Taká hnusná robota! Také remeslo! Fuj!

— Čuš už, ty, ty bosorka jedna!

— No, no, len si povedzte! Len nadávajte! Len nadávajte na mňa. Viem toho ešte viac! O mnoho viac, ako si myslíte! S myšami, potkanmi sa babriť a potom k poriadnym ľuďom chodiť a vraj — liečiť ich! Taká nehanblivosť, rezať zvieratá, taká bezcitnosť pozerať sa za živa do ich vnútorností! Oh, aké hnusné remeslo! Ale tie myši a tých potkanov vám na truc vypustím, aby ste vedeli! V noci, keď budete spať, prídem a pustím ich, čo hneď vás od zlosti čert vezme! Vy! Oh, vy taký!... Ah! — mávla resignovane rukou a ťahala sa dolu schodmi. Doktor Felcner ostal stáť medzi dvermi svojej ordinácie

a bezmocne sa triasol zlosťou. Nemohol sa ovládať, tak bol vzrušený myšlienkou možnosti vypustenia týchto zvierat. Od hrôzy, čo by nasledovalo, keby sa tieto zvieratá von dostaly, bledol a naskakovala mu husia koža. Zatriasol mocne so sebou nad týmto príznakom a pozrel sa na dvere laboratoria.

Dve zámky na dverách svedčily o dôležitosti obsahu tejto miestnosti. Avšak v prítomnej chvíli ani tie ho dostatočne nevedely uspokojiť.

Vtom zaznel telefon.

Katuša idúc dolu schodmi, stretla sa v priechode s inšpektorom Koriánom, ktorý tu stál hodnú chvíľu a počúval ten krik a tú výmenu rečí od začiatku. Korián sa jej chytro spýtal, či doktor Felcner tak často zúri.

— Pravda! Veľmi často! Ale, viete, my sa už poznáme. Dnes nadáva, zajtra príde, aby som sa vrátila. No, ale teraz sa na truc nevrátim!

— No, a prečo ste sa povadili?

— No... to viete, — rozhovorila sa spôsobom starých žvatlavých žien; — to je už v jeho krvi to hašterenie. On vynadá mne, ja jemu. To asi preto, aby sme si neboli nič dlžní.

— No tak poďte hore so mnou. Som od polície a rád by som vás vypočul. Poďte!

Katuša zbledla. Smrteľná úzkosť ju posadla. Polícia. S hrôzou sa dohadovala po príčine, pre ktorú sem ide polícia. Obzrela sa. Videla za Koriánom ísť ešte dvoch úradníkov, jeden ostal pri dverách a druhý šiel pomaly za nimi. Pred očami jej defilovaly rôzne udalosti vyplňujúce Felcnerov život. Najväčšiu hrôzu jej naháňaly tie potrýznené zvieratá.

Ďalej sa s myšlienkami nedostala. Doktor Felcner ako štvaný vybehol z bytu, cestou si obliekol kabát a utekal dolu schodmi. Katuša urobila pohyb ho zadržať, ale Korián jej povedal:

— Nechajte ho!

Doktor Felcner vidiac ju, nevšimal si jej sprievod Skričal na ňu, chlácholivejšie, aby bol dnu poriadok, že kľúč je v zámku dverí.

Jeden z úradníkov chcel doktora Felcnera zastaviť, ale inšpektor Korián chytro mu opatrne povedal:

— Choďte za ním, kde ide. —

Tak sa dostal Korián do Felcnerovho bytu za ustavičného rozprávania Katušinho, ako sa s doktorom stále vadia a ako príde zasa po ňu, aby sa zasa povadili.

— To už je jeho choroba! — povedala Katuša dobromyseľne. — To je laborato... To je tá miestnosť, kde sú myši a potkany! — vysvetlila Koriánovi, ktorý sa pozastavil na patentných zámkach na dverách.

— Kľúče máte?

— Ak ich pán doktor nevzali, tak sú tu — povedala a šla ku dverám predsiene, kde visely rôzne kľúče na klincoch. — Tu sú! — povedala napokon a otvorila laboratórium.

Miestnosť, do ktorej Korián vstúpil, bola síce čistá, ale bolo vidieť, že sa v nej pracovalo. Na zemi bola krv, najmä pri pracovnom stole. Keď sa nad tým pozastavil, Katuša ochotne vysvetlila, že je to krv zo zajaca...

Inak miestnosť zapáchala karbolom a inými rôznymi výparmi. Pracovný stôl upútal jeho pohľad. Tu ležal priviazaný veľký potkan s rôznymi ranami na tele... Katuša skríkla odporom a vysvetľovala, že to musel pred tým

krikom doktor Felcner pracovať, keď zviera ešte tu leží. Koriána potom upútaly klieťky so zajacami a myšami a inými potkanmi. Niektoré z týchto zvierat boli tak zohavené, že Korián a jeho kolega sa s odporom odvracali.

Niekoľko oddelených klieťok stálo obďaleč. V týchto bolo po jednom zvierati, už či potkanovi, myši, alebo zajacovi. Z týchto zvierat mali mnohé napuchnuté oči, až krvavé. Jeden zo zajacov mal vyholenú sršť na celej strane tela a bolo vidieť, že v tomto mieste bol rozrezaný a sošitý. Iné zvieratá ležali, akoby prejavovali hlad.

V koši na odpadky objavil Korián akési zbytky. Neskôr zistil, že sú to rozrezané volské oči, zajačie a rôzne iné. Z týchto našiel niekoľko na čistej miske pri mikroskope.

— Pán doktor pracovali celú noc. — vysvetlovala ochotne Katuša. — Ja som to ešte nemala kedy vyniesť. Hanbím sa za tento neporiadok.

Korián si to všetko všímal však iným spôsobom. A bol rád, že to našiel tak, ako je. Potom vošiel do obytných miestností a spytoval sa Katuše, či pán doktor často spomenie svoju americkú cestu.

Jej tvár sa zažla vzrušením nad touto otázkou.

Pyšne povedala:

— Ó! — pretiahla veľavýznamne — to viete, že hej! Vždy začne: Keď som ja bol v Amerike, ty, ty... — umĺkla, lebo obyčajne potom nasledovala nejaká nadávka, majúca káravý význam, v snahe si ju vycvičiť podľa amerického spôsobu. Ale doktorovi Felcnerovi sa to nedarilo. A Katuša ostávala stále rovnaká. — To od neho často počuť, keď boli pán doktor v Amerike!...

Vtom bolo počuť kroky ohlasujúce doktorov návrat.

A len čo sa Katuša obzrela, už videla doktora Felcnera stáť medzi dvermi.

— Vítajte, pán inšpektor! — povedal nevlúdny tónom a ironicky poznamenal: —

Teší ma, že vás vidím!

Korián, citiac to, mlčal chvíľu. Potom povedal stručne:

— Rád som, že ste sa vrátili. Potreboval by som od vás istú informáciu. Mimo toho ďakujem za príjemné privítanie. Ďakujem.

Doktor Felcner vystihol vrátenú iróniu. Chlácholivejšie podotkol:

— Aha! Čo sa Tramerovho syna týka! Žiaľbohu, musel som to oznámiť. Nechcem byť vtiahnutý do nejakej pochybnej aféry. I keď je mi jeho otca srdečne ľúto — dokončil dôrazne bez citového zafarbenia.

— Ste zaujatý proti Gregorovi Tramerovi mladšiemu?

— Zaujatý? Hm! Nevie, ale rozhodne niečo iného myslíte pod tou otázkou, len nie to, čo ste povedali. Ale to je vedľajšie! Uvádžam skutočnosť: Tramerov syn je bezočivý a popudlivý! Možno to ospravedľňuje jeho prudká povaha. Ale nechcem tak ďaleko zachodiť. Čo sa však mňa týka, urobil som, čo som uznal za dobré. Doktor Zoltán bol mojím priateľom, a aby som uctil jeho pamiatku, môžem to urobiť len tým spôsobom, že sa budem snažiť všemožne, aby jeho vrah dostal taký trest, aký on pre hlúpe karty uvalil na neho: to je trest smrti! To zaslúži!

Korián sucho poznamenal:

— Dobre, že nie ste sudcom, alebo štátnym zástupcom!

A spýtal sa ohľaduplne:

— Môžem sa posadiť?

— Mnoho času nemám, pán inšpektor! Moja práca je vopred presne vymeraná. Ale keď ste ustatý, sadnite si, ja si za ten čas vybavím v laboratoriu istú robotu.

Korián sa zasmial:

— Vidno, že ste boli v Amerike.

— Čože? Amerika? Chcete tam ísť?

— No, že vy ste tam boli

— Prečo?

— No, to americké tempo vidím u vás! Radíte mi do-
bromyseľne posadiť sa a oddýchnuť si a vy medzitým
chcete čosi robiť. To skoro nepriateľstvo konštatujem s
vašej strany. Radšej mi povedzte, pán doktor, o tej vašej
americkej ceste a ja vás budem pozorne počúvať. Doktor
Felcner sa nervózne zasmial:

— Ha! Amerika! Chcete tam ísť? Podľa vašich rečí,
ľahá vás to tam! Ale radím vám, nechod'te! Odhováram
vás od toho. Ľudia tu, lebo tam, všetko jedno. Tam je
len rapídnejší shon za peniazmi a za zlatom. Inak, prak-
tickejšie povedané, nezastavujú sa tam ľudia pri každej
sprostosti. Sú striezliví a vypočítaví!

— Za akým cieľom ste boli v Amerike? Obchodne?
Štúdijne? Či ste mali záujem o pozorovanie, ako sa dok-
tor Zoltán vyvíjal v obyčajného falošného hráča?

Doktor Felcner mlčal.

Po chvíľke povedal:

— Otázka temer nemiestna!

— Aj ja tak súdim, pán doktor! Vy myslíte, že som
tu prišiel k vám na posedenie a ja zasa chcel by som
zmúdrieť o čosi v Tramerovom prípade.

— Výsluch? — opáčil netrpezlivo doktor Felcner. —

Mňa? Vy? Mňa chcete vyslúchať v Tramerovom prípade? Čo si to dovoľujete? — skričal zlostne.

— Prepáčte! — povedal Korián ticho a vážne dodal: — Ale ja som tu úradne! Preto žiadam od vás, aby ste mi otvorene a jasne odpovedali na každú otázku a svoju voľnú chvíľu na tak dlho predĺžili, ako to mne vyhovie. Odpovedzte mi pán doktor, kde ste boli v ten večer, keď zaznel osudný výstrel v Ywoncovej pivnici v New Yorku? Osudný pre Tramera staršieho, lebo tento výstrel zničil život tohto človeka. Prosím, počúvam.

Doktor Felcner mlčal.

Korián ho ponúkol:

— Boli ste snáď na prechádzke Brodwayom?

— Ako vidím, ste informovaný, ale len čiastočne. V ten večer som sa vracal zo štvrťi Brodway. Bol som tam v banke vybrať si peniaze na otvorenie lekárskej praxe v New Yorku.

— Ale ako viem, prax ste tam neotvorili?

— Nie.

— Prečo?

— To je moja súkromná vec.

— Súhlasím s vami. Konečne, nepotrebujem to vedieť, lebo nie je to tak dôležité, ako to, že ste prišli do Ywoncovej pivnice hneď po výstreli na doktora Zoltána!

— To je pravda. Ale nemal som tušenia, čo sa v pivnici stalo. Bola to čiste shoda okolností.

— Myslíte?

— No, som toho názoru. Lebo keď som dnu vstúpil a videl som Tramera odvádzaného políciou, pýtal som sa, čo sa stalo. Len neskôr, keď som videl dvíhať doktora

Zoltána s podlahy a krvácať, uvedomil som si akosi jasnejšie, že istotne prišlo k hádke pre karty.

— Koho ste sa pýtali o vysvetlenie?

— To sa už nepamätám. Bolo tam viac ľudí.

Nechcem však vzbudiť dojem, ako by som bol nepriateľsky zaujatý voči Tramerovej rodine. To nie. Priateľa Tramera je mi ozaj úprimne ľúto, i keď proti jeho synovi by som musel všeličo povedať. To je však vec čiste osobná. Nevieť, prečo proti mne prejavoval nepriateľstvo.

— Proti vám?

— No, áno.

— Pochyboval by som.

Možno sa vám to nezdá úplné a pochopiteľné. Ale vycítil som, že je proti mne zaujatý. Z akej príčiny, neviem. Asi preto, že jeho otca odsúdili v Amerike na päťročné väzenie. Ja však zato nemôžem. Iba ak by vo mne videli pravého vinníka. Tak to vyzeralo zpočiatku, keď sme sa vrátili domov bez jeho otca.

— No, to by bolo smelé tvrdenie! — povedal Korián chlácholive a dodal: — Tento rozhovor medzi nami považujte čiste za informačný. Mimo toho, kde ste sa tak náhlili, keď sme sem prichádzali?

— Tu vo vedľajšej ulici mám ťažko chorého pacienta. Šiel som tam na náhlu telefonickú výzvu.

Korián sa pozrel na svojho kolegu, či to súhlasí. Kolega prisvedčil.

Korián chytró povedal:

— Fotografie z vašej americkej cesty nemáte?

Zaujímali by ma niektorí priatelia doktora Zoltána.

— Mám ich celú kopu, — povedal.

Za chvíľu priniesol veľké album, bohaté na rôzne fo-

tografie z jeho americkej cesty.

— Zaujímam by ma doktor Zoltán... povedal Korián pomaly a premyslene. — Jeho život, jeho správanie sa a — jeho priatelia.

— No, priateľov mal dosť, najmä, čo sa týkalo hráčov karát.

— Myslíte to boli priatelia?

— Ako sa to vezme.

Listoval v albume jednotlivých priateľov Zoltánových. Niektorých pomenoval menom, iných zasa akousi prezývkou a nad niektorými sa pozastavil a dohadoval sa v duchu po ich mene. Pri takom prípade sa obyčajne zamyslieval a vyhovárал sa, že sa na meno nemôže rozpačovať, nakoľko je to už dlho od tých čias...

Ale inšpektor Korián hľadal len jedného Zoltánovho priateľa. Toho, ktorý nosil krémové nohavice. Našiel ho. Povedal nenazdajky a flegmaticky:

— Meno tohto pána neviete?

— Ba áno; to je môj nevlastný brat, Kolman Felcner.

— Aj on bol v Amerike?

— Šiel do Ameriky hodne pred nami. Ale nestýkali sme sa s ním. Mal svoj kruh priateľov, s ktorými si lepšie rozumel ako s nami. Mimo toho bol viac v Chicagu, ako v New Yorku. Len kedy-tedy sme sa sišli.

Korián uzavrel v duchu kruh. Celkom si to tak predstavoval. Podal doktorovi Felcnerovi ruku na rozlúčku.

— Ďakujem vám pán doktor! A nehnevajte sa na mňa, že sme sa trocha ťahali za vlasy!

— No, no... — uľahčil si doktor Felcner — rád urobím, čo môžem; niekedy som popudlivý, ospravednite to mojou prepracovanosťou.

— Keď sme sa tak mimoriadne sišli, čo myslíte o slepote pána Tramera? Viete predsa, pán doktor, že je to otec mojej manželky... Zaujímala by ma vaša odborná mienka.

— Ved' som to povedal pánu Tramerovi. Nič nepomáha, mimo operácie. A keď sa nechce dať operovať, čo môžem urobiť?

— A keby sa dal operovať?

— Opäť vidí! — uistil ho doktor Felcner.

— Ďakujem vám za túto radu. Pokúsim sa ho ja sám prehovoriť. Srdečne ďakujem. Nezabudnem na ňu!

Ešte raz mu podal ruku a úctive sa s ním rozlúčil.

Kolman Felcner

Naftové zdroje Kolmana Felcnera sa rozprestieraly na bývalých veľkostatkoch Gregora Tramera, doktora Zoltána a na rodičovskom majetku samotného Kolmana Felcnera.

Veže denne chrľily čo raz väčšie množstvo tejto drahocennej tekutiny. Nafta — to slovo spievaly stroje, ľudia; kedysi pokojné poľné cesty sa razom zmenily na rušné vozovky a na kedysi ako dlaň rovných horúcich poliach, kde sa skláňaly zlaté klasy k zemi, kde cvendžaly kosy a kde pospevovaly ženy krásne piesne žatvy a svojho kraja, rozprestieraly sa rôzne budovy, sklady, stavaly sa nové objekty. Na asfaltových cestách mihaly sa autá, plné sudov nafty, vychádzaly z hlavnej brány rad radom; jeden za druhým, druhé prichádzaly, aby zasa plné naložené odchádzaly... Ale tento všetok ruch bol vzdialený od hlavnej reprezentačnej budovy, nachádzajúcej sa v hlavnom meste.

V tejto budove, v miestnostiach zariadených po americkom spôsobe, prechádzal sa krátkymi krokami Kolman Felcner, majiteľ naftových zdrojov a za ním, ako tiež, alebo ako verný služobník, vedúci inžinier Viliam Taverský.

Kolman Felcner bol muž robustného vzhľadu. Mal tupý výraz tvári a bez zaujímavých črt. Pozeral prenikavo, nedôverivo na všetko.

Zametačka, keď sa shovárala s druhou, alebo s niekym iným, i tu sa domnieval, že vravia o ňom. A sám nevedel, prečo sa tak nazdáva.

Priateľov nemal. Len kedy-tedy porozprával sa s vedúcim inžinierom Taverským. Ale aj to, keď s ním hovoril, robil to vždy tónom predstaveného. Nuž a čo u doktora Felcnera nazval ľud podivíntvom, to u jeho nevlastného brata zasa — lakomstvom.

Zaujímavé bolo na hre osudu, že tajomníčka Kolmana Felcnera bola Róberta Domarova, Hermanova sestra.

Do podniku prišla pred štyrmi rokmi ako korešpondentka. Dnes ako tajomníčka a šéfka účtárne nazerala do tajuplných cifier miliónov. Dívala sa striezlivo s pocitom, že v týchto cifrách nie je čosi v poriadku. Nevedela prečo, ale Kolman Felcner dovolil nazeráť do nich aj vedúcemu inžinierovi Traverskému. . .

A Taverský bol niekedy preč i mesiac. Nevedela kde. Pod obchodnou cestou rozumely sa Taverského cesty po celej Europe. Ale určitejšieho nevedela nič. V podvedomí tušila vyvíjanie akéhosi ostrejšieho pomeru medzi Taverským a Felcnerom. V prítomnosti obidvoch cítila sa so vretá ako medzi štyrmi stenami bezobločnej izby. A keď sa ocitla v prítomnosti jedného, lebo druhého, vycítila

z reči, že sa jeden pýta na druhého, čo tu robil a čo povedal. I keď sa to dialo s nepopísateľnou rafinovanosťou, postrehla túto hlbokú nepreklenuteľnú nedôveru a nenávisť. V prítomnej chvíli vstúpila do Felcnerovej pracovne a položila na stôl navštívenku a čakala. V myšlienkach sa dotkla inšpektora Koriána, ktorý sa dal ohlásiť a čakal v predsieni. Dohadovala sa po príčine. Pritom sledovala Felcnera, ktorý vzal pokojne navštívenku a prečítal.

Temer sa zdesila Felcnerovho pohľadu. Vzhliadol prenikave na ňu a chraptive sa spýtal:

— Kde je?

— V predsieni.

Ale inšpektor Korián nedal Felcnerovi zaujať iné stanovisko. Vstúpil mimovoľne do dverí a pýtal sa, či nevyrušuje.

V jeho očiach čítala Róberta nepopísateľné odhodlanie a tvrdosť. Zdal sa jej v tomto momente mužom na pravom mieste. Bol temer ako by odhodlaný k súboju.

Čo to značí? — pýtala sa sama seba. Vklíza do svojej pracovne, susediacej s Felcnerovou a sadla si za písací stôl, snažiac sa sústrediť.

— Posadzte sa, pán inšpektor! — vyzval Felcner Koriána a ukázal mu na prázdnu stoličku pri písacom stole. — Čo vás ku mne priviedlo? — počula Róberta otázku.

Dotkla sa máličko polootvorených dvier, ktoré v náhlosti zabudla zavrieť. Uspokojená nad odstránením tohto nedopatrenia, zabodla pohľad do denníka a čakala s napätím, čo povie Korián.

Ten po chvíľke povedal:

— Možno sa už ani nepamätáte na to, čo chcem od vás! ... — začal inšpektor rozvláčne.

— Na čo, prosím?

V otázke Felcnerovej bola samá úctivosť.

— Týka sa Tramerovho prípadu — povedal Korián chytro a pokračoval veľmi úctive a zamyslene: — Ide o prípad dávny, ktorý začal v Amerike a mal pokračovanie vo vlasti na veľkostatku doktora Zoltána...

— Aha! Aha! — zajachtal Felcner rýchlo. —

— No... — uvoľnil Korián a čakal.

Felcnerovi nabehly na čele vrásky. A Koriánovi sa zdalo, že za tento krátky čas zostarel o celé desaťročie.

— Ťažko sa na to rozpamätávam! — povedal pomaly, násilne. — Už ani temer neviem ako sa tie udalosti prehrnuly... — dokončil trápne a odmlčal sa.

Korián veľmi ochotne povedal:

— Keď dovolíte rád vám zhruba pripamätám sbehnúvšie sa udalosti. Doktor Zoltán bol zastrelený Gregorom Tramerom mladším počas vašej prítomnosti. Nože! Rozpamätajte sa!

— Ah, to nie, pán inšpektor! — zvolal náhle Felcner — To nie! Vtedy, keď výstrel zaznel a keď sa doktor Zoltán ocitol na zemi, bol som práve na odchode z miestnosti. Keď som sa obzrel a videl doktora Zoltána ležať na zemi, a neďaleko neho Gregora Tramera celého zničeného, pamätám sa, došiel som k prahu dverí!

Korián sa usmial a šikovne podotkol:

— Vidíte! A vraj sa dobre nepamätáte! A ako dobre sa pamätáte i na tie najmenšie podrobnosti. Sľubujem si z toho výsluchu veľmi zaujímavé poznatky.

— Výsluchu? To má byť výsluch?

— To je vedľajšie. Pokračujte!

— Čo je vedľajšie?

— Pomenovanie tejto mojej návštevy! — usmial sa Korián tónom víťazoslávnym a pokračoval s neprekonaateľnou úctivosťou: — Čo súdite o tomto prípade, pán Felcner?

— Ja čo súdim? Veď je to prípad vybavený! Len pachateľ ušiel.

— Ja zasa súdim, že nie je vybavený! — odpovedal Korián chytro a lakonicky pokračoval s nádychom veselosti: — Čo na to poviete, pán Felcner, keď domnelý pachateľ Gregor Tramer sa vrátil z cudziny!

— Nemožné! — vydýchol.

Korián sa zasmial nad touto nepochopiteľnou náhlou hrôzou:

— Čo by nebolo možné! Je to tak! Vrátil sa.

Felcner sa nahnul k nemu a vytreštil oči.

— Gregor Tramer sa vrátil?? — skríkol.

Róberta stála u dverí. Postavila sa tam temer proti svojej vôli. Počúvala. Keď Felcner tak skríkol, chytila sa za srdce. Bilo jej kdesi v hrdle. Nebolo pochybnosti. V podvedomí cítila dramatický vývin.

— Áno, vrátil sa. — opakoval Korián.

Felcner sa zasmial priškrteným smiechom.

— Nuž a to ste mi prišli oznámiť, či čo? Čo ja mám s tou vecou spoločného? A čo mňa vôbec do celej veci, pán inšpektor?

— Aký zaujímavý obrat! — konštatoval inšpektor spokojne s nádychom hmatateľnej irónie: — Pravdaže som vám to prišiel oznámiť. Urobil som to v predpoklade, pán Felcner, že vás to bude zaujímať. A najmä, že vás

budú zaujímať udalosti, ktoré ostaly za stenou vlastného Tramerovho súkromia a ktoré jedine môžu priniesť do prípadu jasno.

— Nechápem! Doslova nechápem! Ale čo ja mám z toho všetkého a s tou vecou? Či nechápete, že s takýmto balastom ma len zaneprázdňujete? Korián sa nahnul k nemu ponad písací stôl. Povedal:

— Času dosť, pán Felcner! Času až moc budete mať! Uspokojte sa! Vývin je na dobrej ceste!

— Áno? — spýtal sa očividome znepokojený.

Korián pokračoval:

— Áno! Musíte sa ale rozpamätať, či Gregor Tramer vystrelil na doktora Zoltána, alebo nie! Taký moment, aký ste vy prežili, pán Felcner, to je kus zo života, ktorý zostane navždy vrytý v pamäti! Teda i dnes po desiatich rokoch sa musíte rozpamätať, či Gregor vystrelil na doktora Zoltána, alebo či vystrelil niekto iný! Rozpamätajte sa! Boli ste svedkom udalosti, ktorá rodinu Tramerovu rozhárala, rozohnala do cudziny a ktorá ju okradla o čisté meno!

Felcner pokojne povedal:

— Nebola to závidenia hodná udalosť, pán inšpektor. Nikomu ju neželám. Rok ma ťahali po súdoch a kto vie ešte po akých príslušných úradoch, vypočúvali, zapisovali. Mal som toho až až! A práca ma volala. Som stále zaneprázdnený.

— Vtedy ste ešte nemali tento podnik, — poznamenal sucho Korián.

— No, nemal som ho, ale už vtedy som sa zaobebral myšlienkami založiť ho. Veď taký podnik ako je toto, to

nie je možno vykúzlif cez noc! Na to treba prípravy, a zasa prípravy, pán inšpektor!

— Priznávam. Obdivuhodne ste si to rozplánovali. Ale ako ste spomenuli, už vtedy ste sa zaoberali myšlienkami založiť tento podnik! Teda to znamená, že už vtedy ste vyjednávali s doktorom Zoltánom a Gregorom Tramerom o odpredaji ich veľkostatkov? Však je tak? Povedzte!

— Pravda! Hodne predtým!

Korián sa milo usmial:

— Zaujímavé je a skoro priamo okaté, pán Felcner, že ste kúpili obidva veľkostatky s takou šikovnosťou a s takou temer virtuóznou smelosťou púšťali ste sa stavať taký kolosálny podnik, ako ste práve postavili.

— Je v začiatkoch, — poznamenal Felcner.

— K tomu teda ešte len v začiatkoch! No, teda! A vedeli ste, že o kúpu Tramerovho statku sa zaujímal aj doktor Zoltán a že aj on mal niečo podobného v pláne?

— Nie.

— A čo Tramer, nehovoril vám nikdy o tom, že by chcel kúpiť Zoltánov a váš majetok a uskutočniť to, čo ste vy potom neskoršie za istých okolností uskutočnili?

— Za akých okolností?

— Za mnohých, rôznych okolností, pán Felcner! — povedal Korián neobyčajne živo. — Sú tu nároky na peniaze, ktoré ste Tramerovi mali vyplatiť a nevyplatili ste.

Vyskočil a skríkol:

— To znie ako obvinenie!

Korián vstal a ukázal na neho:

— Aj obviňujem vás!

Róberta zatajila temer dych. Užasla nad takýmto spádom udalosti.

Felcner:

— Pán inšpektor! Pán inšpektor! Miernite sa v takomto obviňovaní! Miernite sa! — kričal zlostne — Slečna sekretárka!

Róberta sa objavila medzi dvermi.

— Prosím.

— Dajte sem smlúvu s Tramerom, pojednávajúcu o kúpe jeho majetku a o splatení dojednanej čiastky.

Róberta zmizla. Húževnate sa snažila domyslieť si, čo z toho povstane. Snažila sa prebehnúť v mysli spád udalostí a ich ukončenie.

Vrátila sa s aktami.

— Tu je smluva s pánom Tramerom. — povedala a roztvorila aktá. Objavily sa hárky popísaného papiera s desaťročným dátumom.

Felcner ukazoval na smluvu:

— Tu je smluva, podľa ktorej za majetok Tramerov, odhadnutý na dvestotisíc korún, som vyplatil v hotovosti päťdesiattisíc a zbytok, to jest stopäťdesiattisíc korún som poukázal v surovej naфте, zaplatenej na konto číslo 458/79 v obchodnej švajčiarskej banke v Berlíne. Mimo toho poznamenávam, že dom, ktorý teraz pán Tramer obýva, patrí do tejto kúpy, avšak ja ho dávam k voľnému užívaniu až do jeho smrti. Ako viete, pán Tramer, v tom domku býva!

Korián chytro podotkol:

— Viem. A — čie je konto 458/79?

— To — usmial sa Felcner násilne — sa spýtajte pána Tramera.

— No, ja som sa už aj spýtal!

— A čo povedal?

Korián vyskočil:

— Že ste obyčajný lhár! — vmietol mu do tvári pred úžaslou Róbertou — pred Tramerom starším, ako aj pred jeho synom ste hrali ochotného kamaráta, suseda pomôcť. Tramerovi ste povedali, že jeho synovi ste dali list, v ktorom ste mu oznámili číslo konta 458/79, vystavené na vaše meno, pretože Gregor Tramer vystupoval pod vašim menom v cudzine, do ktorej ste ho priamo vyhnali, aby ste potom spokojne mohli oklamať a podviesť jeho dôverivého otca! V skutočnosti však, ako tu vidím potvrdenky, posielali ste na tento účet peniaze, ale vyberal si ich istý inžinier, menom Tuverma! Ako to vysvetlíte?

— Tuverma? To neni možné! Nuž ale konečne, ako som ja mohol vedieť, že peniaze si z toho účtu vyberá spomenutá osoba?

Korián sa zasmial zimnične a zlostne:

— Žasnem nad vašou bezhraničnou drzosťou a bezcitnosťou! Toto si dovoľím k vám povedať nie ako úradná osoba a ako inšpektor tajnej polície, ale ako muž Tramerovej dcéry, ktorej ste zničili mladosť, jej otca ste okradli o pokojné dni staroby a jeho syna ste okradli o desaťročie a na meno tejto nevinnej rodiny uvalili ste hanbu a potupu! Boli ste dohovorení rafinovaným spôsobom! Dohovorení s tým inžinierom Tuverom! Vravte, kto je to? Vravte, lebo to je vrah doktora Zoltána a vy ste to boli, ktorý ste vystrelili na doktora Zoltána v Amerike v Ywoncovej pivnici a svalili ste to na dôverivého, dobrého človeka, ktorý sa nevedel brániť! Vravte, kto je inžinier Tuverma! Mlčíte? A hľadáte úskok na ujudenie? Musím vás bohužiaľ sklamať a opozorňujem vás, že tu

v predsieni stoja štyria strážnici, ktorí sa o vašu bezpečnosť postarajú. Zatýkam vás v mene zákona a obviňujem vás zo spolupráce na zastrení doktora Zoltána a z prarobyčajného podvodu spáchaného na rodine Tramerovej!

Dvere sa otvorily a dnu vstúpili dvaja strážnici, zatým čo druhí dvaja ostali stáť u vchodu.

Po odvedení Kolmana Felcnera, Róberta sa nevedela napochytne uspokojiť. Nemohla naskrze pochopiť celú sbehnúvšiu sa udalosť. A všetko jej pripadalo ako čosi neskutočného. Dotkla sa totiž Felcnerovho tvrdenia, podľa ktorého na účet konta 458/79 malo byť poslané stopädesiat tisíc korún, kdežto v skutočnosti tam šly o veľa väčšie položky, siahajúce do miliónov!

Chytro otvorila zásuvku a prelistovala jednotlivé kontá. Našla konto číslo 458/79 a spočítala zaslané položky. Temer hlava sa jej zakrútila nad vyšlou sumou šiestich miliónov korún!

Vzhliadla do dverí. Videla tam na prahu stáť vedúceho inžiniera Taverského, ktorý postúpil volačo bližšie dnu. A povedal:

— Čo sa stalo? Viete o všetkom?

— Viem, — prisvedčila ledabolo. A myslou sa jej prehnanaly číslice miliónov a pletly so sbehnúvšími sa udalosťami.

— Slečna Domarová! Vy ste vedeli, že na toto konto bolo poukázané omnoho viac, ako tvrdil pán Felcner?

— Nevedela som napochytne koľko toho bolo. Len teraz chápem prečo sa o konto číslo 458/79 staral sám šéf. Ale o toto konto, pán inžinier, starali ste sa aj vy!

— Áno? Vy ste si to všimli?

— Ako by nie! Pre toto konto často prichádzala medzi vami a pánom šéfom zvada! Vy ste považovali obnos tam zaslaný za malý!

— Ach táák! — ukĺzlo Taverskému — to teda bude lepšie, keď vás uvrhnem do samoväzby a ja medzitým sa postarám o svoju kožku, aby som zdravý odtiaľto vyviazol!

Prv, ako sa nazdala, zavrel ju do pracovne. Róberta si momentálne ani neuvedomila čo povedala. Len potom neskôr, keď sa rezignovane chcela spustiť do stoličky za písací stôl a rozmýšľať nad svojím uväznením, prišla k myšlienke, že Koriánom spomínaný inžinier Tuverma, je vedúci inžinier Felcnerových naftových zdrojov, Taverský. Vyskočila ako uštipnutá. Pritisla si stoličku k obloku a vyhla sa z okna, zavolala na dvore sa nachodiacieho zriadenca, Zdroja, aby šiel hore.

Keď jej Zdroj dvere vyboril, skočila po telefone v bývalej šéfovej pracovni a chcela zvoniť na policajné riaditeľstvo. Ale zavčasu zbadala pretrhané spojenie telefónneho vedenia. Vbehla napochytre do Taverského pracovne, kde zbadala z vešiaku chýbať kabát, koženú aktovku a neveľký kufor, ktoré veci boly vernými sprievodcami Taverského po neznámych cestách Európou.

Zatknutie

Policajný riaditeľ a šéf tajnej polície, Róbert Romanovský, pozrel sa na prichádzajúceho Koriána pohľadom, v ktorom sa zrkadlilo akési hlbšie pochopenie.

Ale nedal sa vyrušiť.

Obliekol si kabát a službu konajúcemu strážnikovi nariadil priviesť Gregora Tramera.

— Pán riaditeľ! — povedal inšpektor Korián dôležite a úctive: — Zatkol som Kolmana Felcnera.

— Dobre ste urobili.

— Dobre? Vy už o všetkom viete? — začudoval sa.

— Nie všetko, ale voľačo. Povedzte napochytne vašu mienku.

— Kolman Felcner, pán riaditeľ, strelil prvý po doktorovi Zoltánovi v Amerike v Ywoncovej pivnici. Jeho spoločník, ktorý, tuším, skrýva sa pod menom Tuverma, zastrelil doktora Zoltána na jeho majetku, aby sa obidvaja

ľahko a bez väčších ťažkostí zmocnili majetkov, Tramera a Zoltána. Gregor Tramer a jeho otec sú nevinní. Keby ste boli tak láskavý, pán riaditeľ, prosil by som vás, prepustte Gregora Tramera na slobodu. Ručím za neho.

Šéf tajnej polície sa usmial:

— Vystihli ste moju myšlienku, pán inšpektor. Práve som nariadil, aby Gregor Tramer bol sem privedený. Pokračovanie bude sa viesť na slobode. Milý pán Korián! Chytili ste to za pravý koniec! Ani neviete, že ste ma priviedli na výbornú myšlienku! Ale teraz neváhajme. Vrah doktora Zoltána je vedúci inžinier Felcnerových naftových zdrojov, menom Taverský!

— Taverský? — spýtal sa tlmene Korián a bol nemilo dotknutý takýmto predstihnutím. Nuž ale rád to odpustil a uspokojil sa šéfovou účasťou na tomto prípade.

— Pátral som ihneď za kulisami, len čo som sa dozvedel z vašich úst, čo povedal Tramerov syn. Všetko som pripravil. Taverský, ako som dostal zprávu, nachodí sa teraz v banke, kde si vyzdvihuje väčší obnos v cenných papieroch. Poslal som za ním jedného z vašich kolegov.

Vtom zazvonil telefon.

Romanovský zavolał svoje meno do aparátu a počúval.

— Kde? Na letište? Ďakujem.

Odložil sluchátko.

— Taverský odchádza na letište! — povedal Romanovský Koriánovi.

Sotva dopovedal, otvorily sa dvere a dnu vstúpila Róberta.

— Prepáčte, že vyrušujem, — povedala náhlivo — tým zločincem je inžinier Taverský, vedúci inžinier Fel-

nerových zdrojov. Podľa všetkých náznakov, šiel na letište, kde má k dispozícii svoje vlastné lietadlo.

Romanovský významne povedal:

— Táák? Teda novodobý pirát! On má teda aj lietadlo!

— Z času na čas lietal na ňom na naftové polia. Mnohokrát ho použil aj na zahraničné cesty. Priniesol si ho pred dvoma rokmi z Ameriky!

No, nebojte sa slečna Domarová. Tento novodobý pirát nám už neutečie.

Len čo službu konajúci strážnik priviedol Gregora Tramera, nasadli všetci na auto. Cesta na letište bola najdramatickejším zážitkom. Korián sedel pri Gregorovi Tramerovi a za ním Róberta s Romanovským. Za ich autom šlo auto s políciou.

Inžinier Taverský si medzitým v banke všetko pomerne hladko vybavil. Riaditeľ banky, keď podpisoval výplatu poldruha milióna v cenných papieroch, uložených na jeho meno, sa nadtým pozastavil. Telefonoval na políciu.

A šéf tajnej polície si bol na čistom. Vtedy totiž ešte nevedel, kto a čo je inžinier Taverský!

Jeden z úradníkov tajnej polície sledoval Taverského na každom kroku. Nestihol však vybadať, s kým Taverský telefonoval medzi prepočítavaním cenných papierov. Ale úradník tajnej polície usúdil spokojne, že je to vedľajšie. Ale nebolo.

Taverský telefonoval na letište, kde mal zriadenca, ochotného vždy k pomoci. Požiadal ho, aby mu pripravil lietadlo a naplnil nádrže benzínom na dlhšiu cestu.

Týmto získal Taverský nábeh.

Voz s Koriánom prehnal sa Vajnorskou cestou priamo stokilometrovou rýchlosťou a dostal sa k letišťu v oka-

mihu, keď Taverský nasadal na lietadlo. Toto sa v momente pohlo.

Korián, ktorý viedol auto, vystihol rozhodujúci okamih. Vjazdil na plochu letišťa a plnou rýchlosťou pustil sa za lietadlom, chcúc ho predbehnúť prv, ako sa odlepí od zeme.

Lietadlo riadené Taverským urobilo polokruh. Taverský vystihol situáciu tiež správne. Pustil lietadlo na rozjazd iným smerom. A pridaním plynu, zdvihnutím nosných plôch chcel vzletieť na ploche čo možno najmenejšej.

Avšak auto s políciou, vjazdilo tiež na plochu letišťa. Taverský s lietadlom sa ocitol obkolesený v dvoch polokruhoch. Ale nevzdal sa. Obrátil lietadlo zasa iným smerom a prudkým rozbehom sa chcel vzniesť.

Korián, vystihnúc to, pohol voz tým smerom a predišiel ho.

Lietadlo sa opäť obrátilo.

Auto s políciou sa priblížilo.

Ale Taverský ani vtedy sa nevzdal, keď videl, že mu zbýva veľmi málo času k potrebnému rozbehu. Opäť sa rozjazdil.

Auto s políciou prešlo tesne popri lietadle a jeden z mužstva vystihnúc rovnosmerný beh lietadla i auta, hodil pod kolesá podvozku pneumatiku, ktorá sa nachodila v aute. Lietadlo narazilo kolesami na pneumatiku, prudko sa obrátilo. Polícia vyskočila z auta, obstala lietadlo, ktorého stroj už prestával pracovať.

Taverský vyskočil z lietadla a vytrhnúc sa dvom mužom, dal sa na útek.

Keď sa auto so šéfom tajnej polície, Romanovským

priblížilo až k nemu, vtedy Gregor Tramer vyskočil z auta a chytil Taverského prudko za kabát a zatriasol ním.

— To ste vy? Vy? — kričal. — Je to možné??

— Kto je to? — spýtal sa Korián.

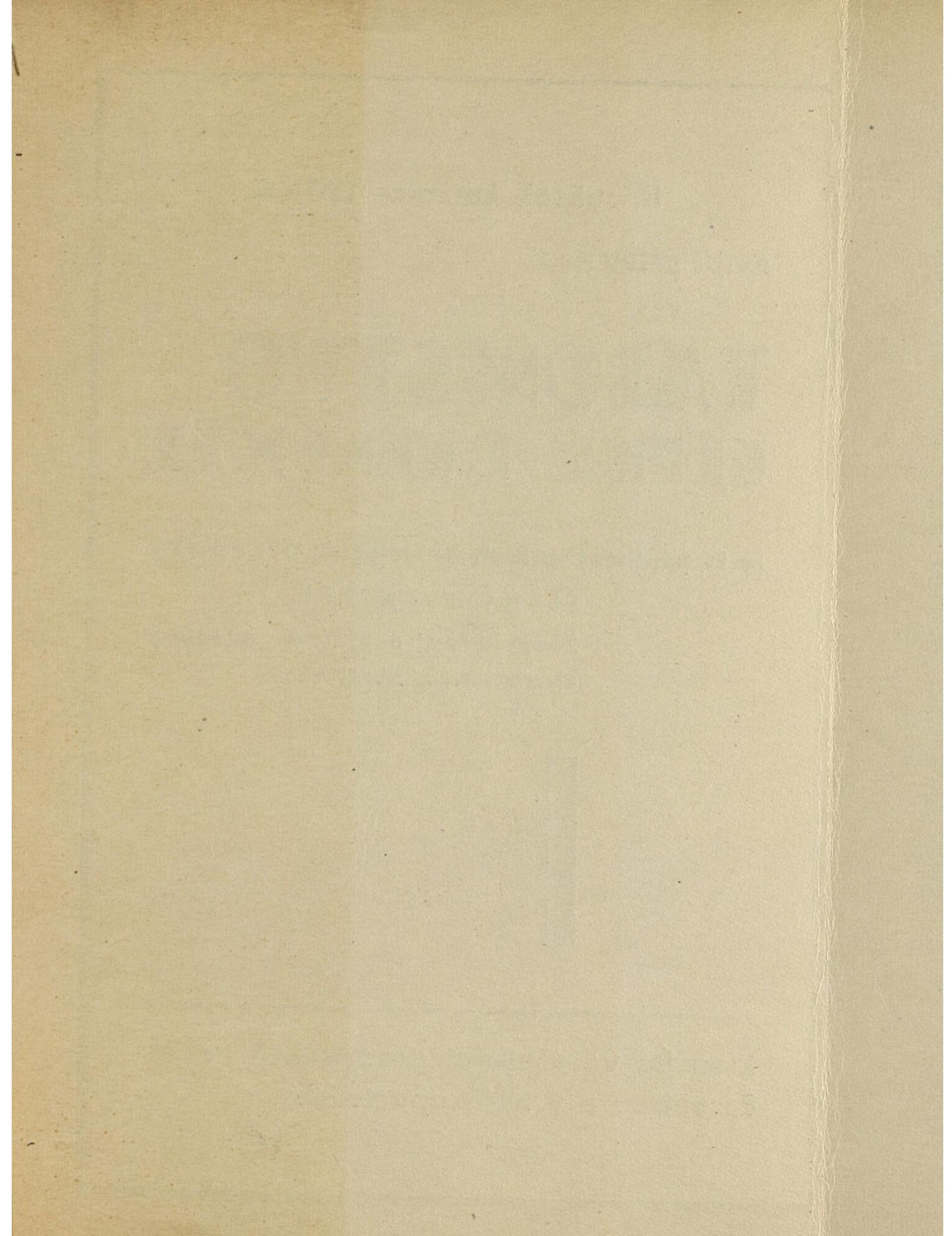
Ale Gregor Tramer mlčal.

Bolo vidieť, že je rozhorčený a roztrpčený do hĺbky duše. Napokon povedal k šéfovi tajnej polície s iróniou:

— Je to dobrý priateľ môjho otca Mr. Georg Alexander!

K O N I E C

EMKA

Zahajujeme vydávanie tejto edície s presvedčením, že dobrými a poučnými románmi získame široké čitateľské obce. A nie len to, ale že spopularizujeme mladých slovenských autorov, ktorí v tejto edícii nájdú svoje prípravené pole, mravnou i finančnou podporou na prácach väčších i hodnotnejších diel.

Napodobňovanie tejto edície tak názvom ako aj úpravou nie je dovolené.

Rukopisy sa prijímajú.

Autori ručia za pôvodnosť.

II. sväzok knižnice EMKA

JÜLIUS DETRICH:

**TAJOMSTVO
ELENY DVIENSKIEJ**

**Je to napínavý príbeh zahraničnej Slovenky
ELENY DVENSKEJ,
ženy jemnej a krásnej, pevného
charakteru a silnej vôle.**

**Žiadajte vo všetkých predajniach novín,
časopisov a v kníhkupectvách.**